

Прва крагујевачка гимназија

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

**за период од школске 2026/27. до школске
2029/30. године**

Крагујевац 2026

САДРЖАЈ

ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	4
ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ	5
НАЗИВ, ВРСТА И ТРАЈАЊЕ СВИХ СВИХ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА КОЈЕ ШКОЛА ОСТВАРУЈЕ И ЈЕЗИК НА КОМЕ СЕ ОСТВАРУЈЕ ПРОГРАМ	7
ОБАВЕЗНИ И ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ ПО СМЕРОВИМА И РАЗРЕДИМА	8
НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРИНЦИПА, ЦИЉЕВА И ИСХОДА ОБРАЗОВАЊА И СТАНДАРДА ПОСТИГНУЋА У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ РАДУ, НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРОПИСАНИХ НАСТАВНИХ ПЛАНОВА И ПРОГРАМА, ПРОГРАМА ДРУГИХ ОБЛИКА СТРУЧНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ РАДУ	14
ПРОГРАМ ДОДАТНЕ, ДОПУНСКЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ	22
ПРОГРАМИ И АКТИВНОСТИ КОЈИМА СЕ РАЗВИЈАЈУ СПОСОБНОСТИ ЗА РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА, КОМУНИКАЦИЈА, ТИМСКИ РАД, САМОИНИЦИЈАТИВА И ПОДИЗАЊЕ ПРЕДУЗЕТНИЧКОГ ДУХА	26
ФАКУЛТАТИВНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	28
ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ	28
ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ АКТИВНОСТИ	33
ПРОГРАМ КАРИЈЕРНОГ ВОЂЕЊА И САВЕТОВАЊА	35
ПРОГРАМ РАДА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	37
ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНеМАРИВАЊА	42
ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ	45
ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДИСКРИМИНАТОРНОГ ПОНАШАЊА И ВРЕЂАЊА УГЛЕДА, ЧАСТИ ИЛИ ДОСТОЈАНСТВА ЛИЧНОСТИ	48
ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА	51
ПРОГРАМ ПОСТУПАЊА ШКОЛЕ У ОДГОВОРУ НА КРИЗНИ ДОГАЂАЈ	53
ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА	56
ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ	59
ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ	63
ПРОГРАМ ИЗЛЕТА И ЕКСКУРЗИЈА	64
ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ	65

ДРУГИ ПРОГРАМИ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ШКОЛУ	67
<i>ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА</i>	<i>67</i>
<i>ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ</i>	<i>68</i>
<i>ПРОГРАМ МЕЈКЕРС ЛАБА И ПАРКА НАУКЕ</i>	<i>69</i>
<i>ПРОГРАМ УЧЕНИЧКОГ ПАРЛАМЕНТА</i>	<i>70</i>
<i>ПРОГРАМ УЧЕНИЧКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ „СОПЧЕ“</i>	<i>72</i>
<i>ПРОГРАМ СТРУЧНОГ УСАВРШАВАЊА</i>	<i>74</i>
<i>ПРОГРАМ САРАДЊЕ НА РЕПУБЛИЧКОМ И МЕЂУНАРОДНОМ НИВОУ</i>	<i>75</i>
СМЕРНИЦЕ ЗА ПРИЛАГОЂАВАЊЕ И ПРУЖАЊЕ ДОДАТНЕ ПОДРШКЕ	77
КОМПЕНЗАТОРНИ ПРОГРАМИ	77
<i>КОМПЕНЗАТОРНИ ПРОГРАМ – ПОДРШКА РАЗВОЈУ СОЦИЈАЛНИХ ВЕШТИНА</i>	<i>79</i>
ДРУГА ПИТАЊА ОД ЗНАЧАЈА ЗА ШКОЛСКИ ПРОГРАМ	81

Школски одбор Прве крагујевачке гимназије у Крагујевцу на седници одржаној 30.6.2026. године доноси:

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

за период од школске 2026/27. до школске 2029/30. године

ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Школа остварује школски програм. Школски програм чине сви садржаји, процеси и активности који имају за циљ остваривање образовно-васпитних задатака и сврху да промовишу интелектуални, лични, друштвени и физички развој ученика. Школским програмом се обезбеђује благовремено планирање остваривања образовно-васпитних задатака у складу са планом образовања, потребама ученика и савременим начином рада. Школским програмом ближе се одређује начин на који школа образује и васпитава ученике ради стицања знања, вештина и ставова неопходних за даље образовање и запошљавање, успоставља организациону структуру засновану на тимском раду и одговорности сваког запосленог за остваривање утврђених циљева, као и повезивање са послодавцима и удружењима послодаваца и преузимање свог дела одговорности за развој друштвене средине. Школски програм се доноси на основу плана и програма наставе и учења, односно програма одређених облика стручног образовања, а узимајући у обзир развојни план школе, у складу са Законом и овим законом. Национални савет националне мањине даје мишљење на школски и васпитни програм установа за које је утврђено да су од посебног значаја за националне мањине. Школа, у складу са Законом, доноси школски програм, по правилу, на четири године и објављује га најкасније два месеца пре почетка школске године у којој ће почети његова примена. Поједини делови школског програма иновирају се и надограђују у току његовог остваривања.

Школа је овај документ донела на основу закона којима се регулише средње образовање и на основу Стратегије развоја образовања у Србији до 2030. године, у складу са Развојним планом школе и резултатима самовредновања рада, посебно уважавајући национални значај и друге специфичности школе и средине у којој школа делује. Полазиште рада на садржајима Школског програма јесу потребе и интереси наших ученика, њихових родитеља и локалне заједнице, а све у циљу остваривања тенденције оптималног развоја и аутономије школе. Школски програм омогућава оријентацију ученика и родитеља, односно другог законског заступника у избору школе, праћење квалитета образовно-васпитног процеса и његових резултата, као и процену индивидуалног рада и напредовања сваког ученика. Школски програм представља основу на којој сваки наставник и стручни сарадник планира, програмира и реализује свој рад.

У циљеве остваривања школског програма спадају и:

- развој кључних компетенција неопходних за даље образовање и активну улогу грађанина за живот у савременом друштву;
- развој стручних компетенција неопходних за успешно запошљавање;
- оспособљавање за самостално доношење одлука о избору занимања и даљег образовања;
- свест о важности здравља и безбедности, укључујући и безбедност и здравље на раду;

- оспособљавање за решавање проблема, комуникацију и тимски рад;
- поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрастне равноправности, толеранције и уважавања
- различитости;
- развој мотивације за учење, оспособљавање за самостално учење, самоиницијативе, способност самовредновања и изражавања
- сопственог мишљења

ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ

Закони и важећа подзаконска акта по којима Школа ради:

- 1) Закон о основама система образовања и васпитања, („Службени гласник РС“, бр. 55/13, 101/17, 27/18, 10/19, 129/21, 92/23, 19/25)
- 2) Закон о средњем образовању и васпитању, („Службени гласник РС“, бр. 55/2013, 101/2017, 27/2018, 6/2020, 52/2021, 129/2021, 92/23, 19/25),
- 3) Закон о уџбеницима („Службени гласник РС“ бр. 27/18, 92/23, 109/25)
- 4) Правилник о степену и врсти образовања наставника, стручних сарадника и помоћних наставника у гимназији "Службени гласник РС - Просветни гласник", бр. 15/13, 11/16, 2/17, 11/17, 13/18, 7/19, 2/20, 3/20, 14/20, 1/21, 4/22, 14/22, 2/25)
- 5) Правилник о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника ("Службени гласник РС", бр. 22/2005 51/2008, 88/2015, 105/2015, 48/2016, 9/22)
- 6) Правилник о критеријумима и стандардима за финансирање установе која обавља делатност средњег образовања и васпитања ("Службени гласник РС", бр. 72/15, 84/15, 45/18, 106/20 и 115/20, 18/22, 48/23)
- 7) Посебан колективни уговор за запослене у основним и средњим школама и домовима („Службени гласник РС“ бр. 21/2015, 92/20, 123/22, 13/25)
- 8) Правилник о упису ученика у средњу школу („Службени гласник РС“, бр. 23/2023, 34/2023, 26/2024, 77/2024, 101/2024, 41/2025 и 44/2025)
- 9) Правилник о јавним исправама које издаје школа („Службени гласник РС“, бр. 102/2022, 34/2023 и 49/2026)
- 10) Правилник о евиденцији у средњој школи („Службени гласник РС“, бр. 102/2022)
- 11) Уредба о измени садржаја образаца јавних исправа, („Службени гласник РС“, бр. 63/2006 од 21.7.2006)
- 12) Правилник о вредновању квалитета рада установа ("Службени гласник РС", бр. 9/12;)

- 13) Правилник о стручно - педагошком надзору, („Службени гласник РС“, бр. 87/2019 од 12.12.2019. године, а ступио је на снагу 20.12.2019.)
- 14) Правилник о педагошкој норми свих облика образовно-васпитног рада наставника и стручних сарадника у средњој школи, („Службени гласник РС– Просветни гласник“ број 1/92, 23/97, 2/20, 15/19)
- 15) Правилник о оцењивању ученика у средњој школи, („Службени гласник РС“ бр. 10/24)
- 16) Правилник о дипломама за изузетан успех ученика у средњим школама, („Службени гласник РС“ бр. 37/93, 43/15);
- 17) Уредба о организовању и остваривању верске наставе и наставе алтернативног предмета у основној и средњој школи, „Службени гласник РС“ бр. 46/01);
- 18) Правилник о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање изанемаривање („Службени гласник РС“ бр. 11/24)
- 19) Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету и ученику, („Службени гласник РС“, број 80/2018)
- 20) Правилник о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање, („Службени гласник РС“, број 74/2018);
- 21) Правилник о стандардима квалитета рада установе, („Службени гласник РС“, број 14/2018, 1/24);
- 22) Правилник о календару образовно- васпитног рада средње школе за школску 2026/27, („Службени гласник РС–Просветни гласник“ бр. 3/26)
- 23) Правилник о стандардима компетенција за професију наставника и њиховог професионалног развоја, „Службени гласник РС– Просветни гласник“ бр. 5/2011;
- 24) Правилник о програму свих облика рада стручних сарадника („Службеном гласнику РС - Просветни гласник", бр. 5/12, 6/21)
- 25) Правилник о сталном стручном усавршавању и стицању звања наставника, васпатача и стручних сарадника ("Службени гласник РС", бр. 109/21)
- 26) Правилник о стандардима компетенција за професију наставника и њиховог професионалног развоја ("Службени гласник РС - Просветни гласник", бр. 5/11)
- 27) Правилник о стандардима компетенција директора установа образовања и васпитања ("Службени гласник РС", бр. 38/13)

**НАЗИВ, ВРСТА И ТРАЈАЊЕ СВИХ СВИХ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА И
ВАСПИТАЊА КОЈЕ ШКОЛА ОСТВАРУЈЕ И ЈЕЗИК НА КОМЕ СЕ ОСТВАРУЈЕ
ПРОГРАМ**

Школским програмом Прве крагујевачке гимназије обухваћени су четворогодишњи програми општег средњег образовања и васпитања за редовне ученике друштвено–језичког смера, природно–математичког смера, обдарене ученике математичке гимназије, обдарене ученике рачунарске гимназије и ученика са посебним способностима за рачунарство и информатику. Настава се реализује на српском језику. Школа реализује нови наставни план и програм за ученике друштвено –језичког смера и природно–математичког смера. Нови План и програм наставе и учења за опште средње образовање, односно гимназије уводи нову парадигму образовања, јер поред досадашњег традиционалног, предметног организовања наставе и развијања предметних знања, способности и компетенција уводи кроз изборне програме, међупредметну повезаност, развија међупредметне и трансверзалне компетенције.

Унапређивање гимназијског образовања реализује се и увођењем принципа изборности. Ученик је први пут у могућности да почев од првог разреда, а закључно са четвртим разредом бира изборне програме. Активан избор, омогућава ученику да самостално креира део свог образовања у складу са својим интересовањима и потребама. Тиме се очекује и веће ангажовање ученика али и веће постигнуће.

Постоји шест понуђених изборних програма са по једним часом недељно за први и други разред. Од ових шест свака гимназија бира четири изборна програма које нуди ђацима у првом и другом разреду а ученици бирају два изборна програма. Изборне програме које су изабрали у првом разреду ученици не морају похађати у другом разреду, него их могу у зависности од њиховог интересовања променити.

Изборни програми:

ЗА ПРВИ И ДРУГИ РАЗРЕД	ЗА ТРЕЋИ И ЧЕТВРТИ РАЗРЕД
Језик, медији и култура	Образовање за одржив развој
Појединац, група, друштво	Уметност и дизајн
Здравље и спорт	Примењене науке 1
Образовање за одржив развој	Примењене науке 2
Примењене науке	Основи геополитике
Уметност и дизајн	Економија и бизнис
	Религије и цивилизација
	Методологија научног истраживања

Од понуђених девет изборних програма, гимназија ученику нуди пет изборних програма а ученик бира два изборна програма у трећем разреду, које мора наставити и у четвртм разреду.

ОБАВЕЗНИ И ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ ПО СМЕРОВИМА И РАЗРЕДИМА

ДРУШТВЕНО-ЈЕЗИЧКИ СМЕР		I РАЗРЕД				II РАЗРЕД				III РАЗРЕД				IV РАЗРЕД				УКУПНО		
		недељно		годишње		недељно		годишње		недељно		годишње		недељно		годишње		годишње		
		т	в	т	в	т	в	т	в	т	в	т	в	т	в	т	в	т	в	©
I ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ		26	2	962	74	25	3,5	925	129,5	23	3,5	851	129,5	23	3,5	759	115,5	3497	448,5	3945,5
1.	Српски језик и књижевност	4		148		4		148		5		185		5		165		646		646
1.1.	језик и књижевност ¹	4		148		4		148		5		185		5		165		646		646
2.	Српски као нематерњи језик ¹	2		74		2		74		2		74		2		66		288		288
3.	Први страни језик	2		74		2	0,5	74	18,5	3	1	111	37	1	2	33	66	292	121,5	413,5
4.	Латински језик	2		74		2		74										148		148
5.	Социологија													3		99		99		99
6.	Психологија					2		74										74		74
7.	Филозофија									1	0,5	37	18,5	3		99		136	18,5	154,5
8.	Историја	2		74		2		+74		3		111		3		99		358		358
9.	Географија	2		74		2		74		2		74						222		222
10.	Биологија	2		74		2		74		1	0,5	37	18,5					185	18,5	185
11.	Математика	4		148		3		111		3		111		3		99		469		469
12.	Физика	2		74		1	0,5	37	18,5	1	0,5	37	18,5	1	0,5	33	16,5	181	53,5	234,5
13.	Хемија	2		74		1	0,5	37	18,5									111	18,5	129,5
14.	Рачунарство и информатика		2		74		2		74		1		37		1		33		218	218
15.	Музичка култура	1		37		1		37		1		37		1		33		144		144
16.	Ликовна култура	1		37		1		37		1		37		1		33		144		144
17.	Физичко и здравствено васпитање	2		74		2		74		2		74		2		66		288		288
II ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ		5		185		4	0,5	148	18,5	6	0,5	222	18,5	6	0,5	198	16,5	753	53,5	806,5
1	Верска настава/Грађанско васпитање ²	1		37		1		37		1		37		1		33		144		144
2.	Други страни језик ³	2		74		1	0,5	37	18,5	1	0,5	37	18,5	1	0,5	33	16,5	281	53,5	253
3.	Изборни програми ⁴	2		74		2		74		4		148		4		132		428		428
УКУПНО I + II		31	2	1147	74	29	4	1073	148	29	4	1073	148	29	4	957	132	4250	502	4752

* У једном одељењу друштвено језичког смера део наставе се реализује на француском језику, први страни језик је француски а други енглески језик.

ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ СМЕР		I РАЗРЕД				II РАЗРЕД				III РАЗРЕД				IV РАЗРЕД				УКУПНО		
		недељно		годишње		недељно		годишње		недељно		годишње		недељно		годишње		годишње		
		т	в	т	в	т	в	т	в	т	в	т	в	т	в	т	в	т	в	©
I ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ		26	2	962	74	22	6,5	814	240,5	23	3,5	851	129,5	22	4,5	726	148,5	3353	592,5	3945,5
1.	Српски језик и књижевност	4		148		3		111		3		111		4		132		502		502
1.1.	_____ ¹ језик и књижевност	4		148		3		111		3		111		4		132		502		502
2.	Српски као нематерњи језик ²	2		74		2		74		2		74		2		66		288		288
3.	Први страни језик	2		74		1	0,5	37	18,5	1	0,5	37	18,5	1	0,5	33	16,5	181	53,5	234,5
4.	Латински језик	2		74														74		74
5.	Социологија													2		66		66		66
6.	Психологија					2		74										74		74
7.	Филозофија									2		74		2		66		140		140
8.	Историја	2		74		2		74		2		74						222		222
9.	Географија	2		74		2		74		2		74						222		222
10.	Биологија	2		74		1	1	37	37	2	0,5	74	18,5	1	1	33	33	218	70	288
11.	Математика	4		148		5		185		5		185		5		165		683		683
12.	Физика	2		74		2	1	74	37	2	0,5	74	18,5	3	1	99	33	321	70	391
13.	Хемија	2		74		2	1	74	37	2	1	74	37	2		66		288	74	362
14.	Рачунарство и информатика		2		74		2		74		1		37		2		66		251	251
15.	Музичка култура	1		37			0,5		18,5									74		74
16.	Ликовна култура	1		37			0,5		18,5									74		74
17.	Физичко и здравствено васпитање	2		74		2		74		2		74		2		66		288		288
II ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ		5		185		4	0,5	148	18,5	6	0,5	222	18,5	6	0,5	198	16,5	753	53,5	806,5
1.	Верска настава/Грађанско васпитање ³	1		37		1		37		1		37		1		33		144		144
2.	Други страни језик ⁴	2		74		1	0,5	37	18,5	1	0,5	37	18,5	1	0,5	33	16,5	181	53,5	234,5
3.	Изборни програми ⁵	2		74		2		74		4		148		4		132		428		428
УКУПНО I + II		31	2	1147	74	26	7	962	259	29	4	1073	148	28	5	924	165	4106	646	4752

1 Назив језика националне мањине у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

2 Реализује се у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

3 Ученик бира један од понуђених изборних програма.

4 Школа нуди листу страних језика у складу са својим кадровским могућностима а ученик наставља са изучавањем страног језика који је учио у основном образовању и васпитању

5 Ученик бира са листе два изборна програма у сваком разреду.

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ГИМНАЗИЈУ ЗА УЧЕНИКЕ СА ПОСЕБНИМ СПОСОБНОСТИМА ЗА РАЧУНАРСТВО И ИНФОРМАТИКУ

		I РАЗРЕД				II РАЗРЕД				III РАЗРЕД				IV РАЗРЕД				УКУПНО		
		нед.		год.		нед.		год.		нед.		год.		нед.		год.				
		т	в	т	в	т	в	т	в	т	в	т	в	т	в	т	в	т	в	Σ
I ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ		27	5	999	185	27	5	999	185	23	9	851	333	25	7	825	231	3674	934	4608
1.	Српски језик и књижевност	4		148		3		111		3		111		4		132		502		502
1.1.	_____језик и књижевност*	4		148		3		111		3		111		4		132		502		502
2.	Српски као нематерњи језик*	2		74		2		74		2		74		2		66		288		288
3.	Страни језик	2		74		2		74		2		74		2		66		288		288
4.	Историја	2		74		2		74										148		148
5.	Географија	2		74		2		74										148		148
6.	Музичка култура	1		37														37		37
7.	Физика	2		74		3		111		3		111		4		132		428		428
8.	Хемија	2		74		2		74										148		148
9.	Физичко и здравствено васпитање	2		74		2		74		2		74		2		66		288		288
10.	Математика	5		185		5		185		5		185		5		165		720		720
11.	Дискретна математика									2		74						74		74
12.	Биологија									3		111		3		99		210		210
13.	Психологија					2		74										74		74
14.	Ликовна култура									1		37						37		37
15.	Социологија													2		66		66		66
16.	Филозофија													2		66		66		66
17.	Примена рачунара	1	2	37	74		2		74		2		74					37	222	259
18.	Програмирање	2	3	74	111	2	3	74	111		3		111					148	333	481
19.	Рачунарски системи	2		74														74		74
20.	Оперативни системи и рачунарске мреже					2		74										74		74
21.	Објектно оријентисано програмирање									1	3	37	111					37	111	148
22.	Базе података									1	1	37	37	1	2	33	66	70	103	173
23.	Програмске парадигме														3		99		99	99
24.	Веб програмирање														2		66		66	66
II: ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ		1		37		1		37		1		37		1		33		144		144
1.	Грађанско васпитање/Верска настава	1		37		1		37		1		37		1		33		144		144
УКУПНО I-II		33		1221		33		1221		33		1221		33		1089		4752		4752

*За ученике који наставу слушају на матерњем језику националне мањине

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ГИМНАЗИЈЕ ЗА УЧЕНИКЕ СА ПОСЕБНИМ СПОСОБНОСТИМА ЗА БИОЛОГИЈУ И ХЕМИЈУ

		I РАЗРЕД				II РАЗРЕД				III РАЗРЕД				IV РАЗРЕД				УКУПНО		
		недељно		годишње		недељно		годишње		недељно		годишње		недељно		годишње		годишње		
		т	в	т	в	т	в	т	в	т	в	т	в	т	в	т	в	т	в	©
I ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ		28	4	1036	148	26	6	962	222	27	5	962	222	28	4	891	165	3851	757	4608
1.	Српски језик и књижевност	4		148		3		111		3		111		4		132		502		502
1.1.	_____језик и књижевност ¹	4		148		3		111		3		111		4		132		502		502
2.	Српски као нематерњи језик ²	2		74		2		74		2		74		2		66		288		288
3.	Страни језик ³	2		74		2		74		2		74		2		66		288		288
4.	Латински језик	2		74			1		37									74	37	111
5.	Социологија са правима грађана													2		66		66		66
6.	Психологија									2		74						74		74
7.	Филозофија													2		66		66		66
8.	Историја	2		74		2		74										148		148
9.	Географија	2		74		2		74										148		148
10.	Биологија	3	1	111	37	3	1	111	37	4	1	148	37	4	1	132	33	502	144	646
11.	Математика	4		148		5		185		5		185		5		165		683		683
12.	Физика	2		74		2	1	74	37	3	1	111	37	1	1	33	33	292	107	399
13.	Хемија	3	1	111	37	3	1	111	37	4	1	148	37	4	1	132	33	502	144	646
14.	Рачунарство и информатика		2		74		2		74		2		74		1		33		255	255
15.	Музичка култура	1		37														37		37
16.	Ликовна култура					1		37										37		37
17.	Физичко и здравствено васпитање	2		74		2		74		2		74		2		66		288		288
18.	Примењене науке	1		37		1		37		1	1	37	37	1	1	33	33	144	70	214
II ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ		1		37		1		37		1		37		1		33		144		144
1.	Верска настава/Грађанско васпитање ⁴	1		37		1		37		1		37		1		33		144		144
УКУПНО I + II		29	4	1073	148	27	6	999	222	28	5	1036	185	29	4	957	132	3995	757	4752

1 Назив језика националне мањине у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

2 Реализује се у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

3 Школа нуди листу страних језика у складу са својим кадровским могућностима а ученик наставља са изучавањем страног језика који је учио у основном образовању и васпитању

4 Ученик бира један од понуђених изборних програма.

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ГИМНАЗИЈЕ ЗА УЧЕНИКЕ СА ПОСЕБНИМ СПОСОБНОСТИМА ЗА МАТЕМАТИКУ

		I РАЗРЕД				II РАЗРЕД				III РАЗРЕД				IV РАЗРЕД				УКУПНО		
		нед.		год.		нед.		год.		нед.		год.		нед.		год.				
		т	в	т	в	т	в	т	в	т	в	т	в	т	в	т	в	т	в	Σ
I ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ		30	2	1066	118	30	2	1066	118	29	3	1039	145	29	3	933	123	4092	516	4608
1.	Српски језик и књижевност	4		148		3		111		3		111		4		132		502		502
1.1.	_____језик и књижевност*	4		148		3		111		3		111		4		132		502		502
2.	Српски као нематерњи језик*	2		74		2		74		2		74		2		66		288		288
3.	Страни језик	2		74		2		74		2		74		2		66		288		288
4.	Социологија									2		74						74		74
5.	Психологија					2		74										74		74
6.	Филозофија													2		66		66		66
7.	Историја	2		74		2		74										148		148
8.	Географија	2		74		2		74										148		148
9.	Физика	4		134	14	3		99	12	4		134	14	4		118	14	485	54	539
10.	Астрономија													1		33		33		33
11.	Хемија	3		81	30	3		79	32	2		64	10					212	84	296
12.	Биологија									3		101	10	3		89	10	190	20	210
13.	Физичко и здравствено васпитање	2		74		2		74		2		74		2		66		288		288
14.	Анализа са алгебром	4		148		4		148		4		148		4		132		576		576
15.	Геометрија	4		148		4		148										296		296
16.	Линеарна алгебра и аналитичка геометрија									4		148						148		148
17.	Вероватноћа и математичка статистика													2		66		66		66
18.	Нумеричка математика													2		66		66		66
19.	Рачунарство и информатика	3	2	111	74	3	2	111	74	2	1	74	37	2	2	66	66	362	251	613
20.	Програмирање и програмски језици									1	2	37	74	1	1	33	33	70	107	177
II: ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ		1		37		1		37		1		37		1		33		144		144
1.	Грађанско васпитање/Верска настава**	1		37		1		37		1		37		1		33		144		144
УКУПНО I + II		33		1221		33		1221		33		1221		33		1089		4752		

*За ученике који наставу слушају на матерњем језику националне мањине

**Ученик обавезно бира један од понуђених изборних програма

Сви програми наставе и учења налазе се на следећем линку: [ЛИНК](#)

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА УЧЕНИКЕ СЕДМОГ И ОСМОГ РАЗРЕДА ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА
ОБДАРЕНЕ ЗА МАТЕМАТИКУ

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик и књижевност	4	144	4	136
2.	Страни језик	2	72	2	68
3.	Ликовна култура	0,5*	18	0,5*	17
4.	Музичка култура	0,5*	18	0,5*	17
5.	Историја	1,5*	54	1,5*	51
6.	Географија	1,5*	54	1,5*	51
7.	Физика	3	108	3	102
8.	Математика	6	216	6	204
9.	Биологија	2	72	2	68
10.	Хемија	2	72	2	68
11.	Техника и технологија	1	36	1	34
12.	Информатика и рачунарство	1	36	1	34
13.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	102
УКУПНО: А		28	1008	28	952
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ	нед.	год.	нед.	год.
1	Верска настава/Грађанско васпитање ¹	1	36	1	34
2.	Други страни језик ²	2	72	2	68
УКУПНО: Б		3	108	3	102
УКУПНО: А + Б		31	1116	31	1054

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРИНЦИПА, ЦИЉЕВА И ИСХОДА ОБРАЗОВАЊА И СТАНДАРДА ПОСТИГНУЋА У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ РАДУ, НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРОПИСАНИХ НАСТАВНИХ ПЛАНОВА И ПРОГРАМА, ПРОГРАМА ДРУГИХ ОБЛИКА СТРУЧНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ РАДУ

Како би успешно остварио своје задатке наставник се у наставном раду руководи следећим основним принципима, односно начелима:

- Начело систематичности и поступности.
- Начело примерености и напора.
- Начело пажње.
- Начело индивидуализације и социјализације.
- Начело активности и развоја.
- Начело рационализације и економичности.

Годишњи план рада, а нарочито његови елементи који се односе планирање наставе (глобални и оперативни планови рада наставника) темеље се на овим принципима.

Начин остваривања циљева у образовно-васпитном раду

Циљ образовања и васпитања у гимназији је да се путем стицања функционалних знања, овладавања вештинама, формирања ставова и вредности, у оквиру предвиђених наставних предмета.

Годишњи план рада, а нарочито његови елементи који се односе планирање наставе (глобални и оперативни планови рада наставника) садрже циљеве и задатке који се односе на сваки предмет посебно, а у складу са прописаним наставним планом и програмом.

Начин остваривања исхода у образовно-васпитном раду

Прва крагујевачка гимназија ствара подстицајну средину за учење, средину која подстиче истраживање, радозналост, у којој се учи откривањем, повезивањем са искуством, размишљањем, доношењем одлука, вежбањем и проживљавањем. Наша школа планира и реализује наставу усмерену на учење и исходе и централну улогу ученика као активног учесника и субјекта процеса учења.

Општи исходи образовања и васпитања резултат су целокупног процеса образовања и васпитања којим се обезбеђује да деца, ученици и одрасли стекну знања, вештине и вредносне ставове који ће допринети њиховом развоју и успеху, развоју и успеху њихових породица, заједнице и друштва у целини. Систем образовања и васпитања мора да обезбеди све услове да деца, ученици и одрасли постижу опште исходе, односно буду оспособљени да:

- усвајају и изграђују знање, примењују и размењују стечено знање,
- науче како да уче и да користе свој ум,
- овладају знањима и вештинама потребним за наставак школовања и укључивање у свет рада,
- идентификују и решавају проблеме и доносе одлуке користећи критичко и креативно мишљење,

- раде ефикасно са другима као чланови тима, групе, организације и заједнице,
- одговорно и ефикасно управљају собом и својим активностима,
- прикупљају, анализирају, организују и критички процењују информације,
- ефикасно комуницирају користећи се разноврсним вербалним, визуелним и симболичким средствима,
- ефикасно и критички користе научна и технолошка знања, уз показивање одговорности према породица, заједнице и друштва у целини. Остваривање општих исхода образовања и васпитања обезбеђује се образовно-васпитним процесом на свим нивоима образовања, кроз све облике, начине и садржаје рада.

Начин остваривања стандарда постигнућа

Стандарди постигнућа јесу скуп исхода образовања и васпитања који се односе на сваки ниво, циклус, врсту образовања, образовни профил, разред, предмет, односно модул.

Општи стандарди постигнућа утврђују се на основу општих исхода образовања и васпитања по нивоима, циклусима и врстама образовања и васпитања, односно образовним профилима.

Посебни стандарди постигнућа утврђују се према разредима, предметима, односно модулима, на основу општих исхода образовања и васпитања и општих стандарда постигнућа.

Правилником о стандардима образовних постигнућа за крај средњег васпитања и образовања утврђени су стандарди образовних постигнућа за наставне предмете: српски језик и књижевност, страни језик, математика, физика, хемија, биологија, географија, историја, социологија, психологија, филозофија, физичко и здравствено образовање, музичка култур, рачунарство и информатика и ликовна култура. За предмете који немају стандарде постигнућа наставници планирају у складу са циљевима и исходима за дати предмет.

Начин и поступак остваривања прописаних наставних планова и програма

Прописани наставни планови се остварију, пре свега, кроз детаљно планирање, тј. израду глобалних и оперативних планова рада наставника који су у складу са Правилником о наставном плану и програму за гимназије. Наставник је у обавези да уради глобалне (годишње) и оперативне (месечне) планове рада као и непосредне припреме за извођење наставног рада - припреме за час као и друге облике васпитно-образовног рада који су тесно повезани са наставом нпр. - додатни рад, слободне активности и сл.

Наставник треба да припрема програм рада тако да уважава стандарде постигнућа, наставни план и програм и индивидуалне разлике ученика, водећи рачуна о садржајној и временској усклађености и да планира проверу остварености прописаних образовних стандарда и циљева учења наставног предмета.

Глобално планирање (годишње) врши се пре почетка школске године и обухвата распоређивање наставних тема, број предвиђених часова по теми, распоређивање часова за обраду, утврђивање и систематизацију. У циљу успешнијег планирања и остваривања стандарда постигнућа наставници предузимају следеће активности: анализа стандарда и програма на нивоу стручних актива; уочавање сличности и разлика, односно везе између

стандарда и програма; планирање на основу уочених сличности и разлика и на основу очекиваних резултата у одређеном разреду и контекста у коме се настава одвија.

Оперативно планирање обухвата дидактичко-методску разраду наставних тема на наставне јединице а временски обухвата најмање један месец. Наставник ради на изради оперативног плана уз уважавање напред наведених елемената и поступака (нпр. анализа стандарда и програма по разредима, са сродним предметима, упознавање услова, предзнања ученика кроз иницијални тест и анализу завршног испита сл.). Оперативни план садржи: време (нпр. наставне недеље), редослед наставних јединица у оквиру теме и за сваку од њих назначен тип часа, облик рада, метод рада, наставна средства место рада (локација) примена иновативних поступака, сараднике у реализацији и напомену у коју се уноси све оно што је важно за саопштење о наставној јединици, одступање од плана итд.

Непосредна припрема наставника за рад подразумева израду писане припреме која представља дидактичко-методичко структурирање часа, а састоји се у спецификавању одговарајуће наставне технологије која највише одговара унутрашњој логичкој структури градива одређене наставне јединице.

Настава се у гимназији реализује у складу са наставним плановима.

Комбинована настава

Комбинована настава се спроводи у случају ванредног стања или ванредних ситуација и околности, а у складу са препорукама за општу безбедност.

У складу са препорукама мења се начин реализације образовно-васпитног процеса тако да се теоријска настава изводи поделом одељења на две групе. Једна група прати наставу у школи непосредним путем, а друга група ученика од куће путем учења на даљину. Настава вежби реализује се у школи при чему се одељење дели на групе, а изводи се у лабораторији или кабинету. Писмени задаци се реализују са целим одељењем у одговарајућој просторији или се одељење дели на две групе, које раде задатак у две одвојене учионице у исто време. Блок настава у школи реализује се према посебном распореду и поделом одељења на групе. Настава физичког васпитања реализује се према посебним упутствима, а самим тим се мења и програм школског спорта. Већина секција мора да прилагоди активности због комбиноване наставе и поштовања безбедносних мера.

Програми допунске, додатне и припремне наставе одржавају се путем наставе на даљину. Програм културних и слободних активности прилагођен је новим условима. Програм факултативних предмета, излета и екскурзија, као и међународне сарадње не реализује се у небезбедним условима. Ученички парламент има редуковане активности које се организују и спроводе електронским путем.

Настава на даљину реализује се помоћу сервиса Google Workspace (раније G Suite). То је пакет апликација којима се остварује комуникација, сарадња, дељење фајлова и фолдера, рад са документима. Ученици и наставници користе услуге: Gmail, Календар, простор на диску, уређиваче Google докумената, укључујући документе, табеле и слајдове, Hangouts, Meet.

Сви наставни предмети у школи реализују део свог програма преко Гугл-учионице. Школа је прикључена на Академску мрежу Србије.

На Google учионицама наставници постављају наставне материјале и задатке, али и

критеријуме оцењивања и исходе учења за сваку наставну тему у складу са програмом предмета и прилагођене комбинованој настави. На тај начин ученици прате сопствено учење и напредовање. Праћење остваривање исхода је видљиво формативним оцењивањем у дневнику и кроз задатке на учионици и у складу са тим ученици и наставници врше планирање за наредни период.

Врсте активности у образовно-васпитном раду

Организација наставе у оквиру једног наставног предмета одређена је циљевима, оперативним задацима, специфичном садржином програма, расположивом наставном технологијом и одређењем за одређену педагошку стратегију као и самим субјективним условима и могућностима наставника и ученика. По новом програму настава се изводи у условима осавремењеног предметно-разредно-часовног система са низом диференцираних облика наставе (обавезне, факултативне) и осталих васпитно образовних активности (допунски рад, додатни рад, слободне активности и др.).

Када говоримо о активностима у образовно-васпитном раду, потребно је истаћи дидактичко-методску основу наставе. Она је видљива у оперативним наставним плановима наставника, који се налази у склопу Годишњег плана рада. У наставку следе облици организације наставе, наставне методе и наставна средства која се планирају и спроводе у гимназији. Поред овога, потребно је истаћи и активности које су усмерене на вредновање рада и напредовања ученика.

Облици организације наставе на часу

У циљу остварења укупних задатака и унапређивања квалитета па самим тим и ефеката наставе, наставник је у могућности да изграђује стратегију наставе комбинујући и примењујући, како у литератури и пракси већ устаљене познате облике организације наставе на часу - фронтални, групни и индивидуални рад, тако и осавремењене облике организације наставе и учења као што су: диференцирана настава, индивидуализована настава, тимска настава, рад у паровима, пројектна, тематска, интегративна и други уз адекватан избор начина (система) учења: предавачког, програмираног, проблемског, учења путем открића и других.

- Фронтални облик - рада у настави је истовремени, напоредни рад наставника са свим ученицима у разреду под истим радним условима. То подразумева да се сви ученици стављају пред исте задатке, на истом наставном градиву са истом педагошком стратегијом.
- Индивидуални облик - рада са ученицима, представља појединачни рад ученика, уз одговарајућу помоћ наставника, било да ради на посебном задатку или на задатку који је део општег задатка за разред. Индивидуални рад може бити усмерен или вођен и слободан, скоро потпуно самосталан рад ученика на часу.
- Групни облик наставног рада - рад са мањим бројем ученика где се наставно градиво обрађује са прецизно подељеним радним задацима и обавезама а резултати рада дискутују у одељењу. Примена овог облика рада има социолошко, психолошко, педагошко и дидактичко оправдање.
- Диференцирана настава - аставник треба да има у виду обавезу да обезбеди време потребно да сви ученици усвоје заједничка фундаментална знања и вештине неопходне за даље напредовање, односно примену у занимању; да поред тога ученици који брже напредују и обдарени ученици шире и продубљење проучавају поједине

предмете или области које их интересују; да истовремено, ученицима који теже напредују (избором метода, извора знања, посебном припремом задатака) омогући да усвоје минимум знања и вештина потребних за рад.

- Индивидуализована настава - ученици се у једном одељењу разликују по својим општим и специјалним способностима, по надарености, интересовањима, мотивима, особинама личности, па у вези с тим и у начинима, стилу и брзини учења. Индивидуализовати наставу значи: 1. узимати у обзир укупне особине ученика и разлике међу њима; 2. варирати методе, средства и поступке према тим разликама; 3. омогућити им да напредују према властитом темпу учења.
- Тимска настава - облик организације наставе у којој два или више наставника и њихови сарадници координирају рад на реализацији програма. Тим заједнички реализује поједине програме или теме: планира, изводи и вреднује активности ученика, организује наставу и припрема садржаје, задатке и сл. који одговарају њиховим потребама и могућностима и на тај начин настоји да рационализује рад и учини га ефикаснијим.
- Програмирана настава и програмирано учење - полази од претпоставке да процес учења има три битне фазе: 1. контакт ученика са чињеницама односно информацијама које треба усвојити (у класичној настави то је када наставник предаје, изводи вежбе, ученик учи из уџбеника, приручника, литературе, слуша радио, снимљена предавања, плоче, гледа филмове); 2. властита активност ученика на градиву које треба усвојити, научити (на том градиву ученик треба да ради, да га употребљава у различитим варијантама примене); 3. повратна информација о успешности или неуспешности учениковог рада на градиву.
- Проблемска настава - одвија се кроз следеће фазе: 1) постављање проблема где наставник ученицима излаже задатак у проблемском облику и упућује их да уоче проблем. 2) ученици одабирају могуће начине решавања и уз помоћ наставниковог вођења проверавају њихову истинитост. 3) провера утврђеног решења у пракси је завршна фаза рада. Процес учења се завршава доношењем коначног суда.
- Учење путем открића је у ствари врста учења путем истраживања са посебним начином вођења ученика да релативно самостално открију нове принципе, правила и законе, да структурирају чињенице које уче и да упознају методе решавања различитих проблема.
- Интердисциплинарни приступ настави (интегративна настава) подразумева повезивање садржаја различитих дисциплина (предмета) у логичке целине организоване око једног проблема или теме. По свом карактеру увек је и тематска, јер повезује и организује различите садржаје у тематске целине, садржаје који су слични или заједнички различитим дисциплинама. Тематски приступ настави не мора увек бити и интердисциплинаран. Када обједињује сродне појмове једне дисциплине реализује је наставник/тим наставника у оквиру истог предмета/дисциплине/структуре.
- Проблемско-истраживачки приступ спонтано произлази из тематски организоване наставе, мобилише ученике у мери њихових способности и степена развоја. Знања и вештине из различитих области савладавају се на једном проблему. Пројектна настава/учење је решавање проблема које од ученикатражи самосталну активност као и писани траг о томе. Ученици током реализације пројекта спонтано уче неке садржаје и овладавају когнитивним и социјалним вештинама. У пројектној настави долази до повезивања познатог и непознатог, учења помоћу примера, учења примењивањем знања, као и комбиновања логичког и стваралачког мишљења...
- Симулација као активни облик учења је имитација оређеног рада и процеса. Симулације представљају практичну примену научених техника, вештина и знања

кроз имитацију у одређеном простору и времену. Симулације су у образовању изузетно добро средство за подстицање интересовања и за мотивацију ученика.

- Наставници примењују одређене поступке (методе) у свим етапама наставног процеса. Избором и комбинацијом метода обезбеђује се најекономичнији пут остваривања постављених васпитно-образовних циљева. Наставник се опредељује за оне методе и технике учења које ће ученика оптимално ангажовати у продуктивним активностима процеса учења. Навешћемо неке:
- Brainstorming (олуја идеја): појединац или група имају могућност да предложи што више идеја на дату тему или проблем. При томе се примењују принципи : непросуђивања; квантитет доноси квалитет; добро је све што падне на памет; што луђа идеја-то боља; комбиновање и развој идеја
- Округли сто: у оквиру мање или веће групе сваки учесник износи усмено или писмено (на заједничком папиру) своју идеју, предлог, решење.
- Предавање-мини лекција: формално излагање у коме стручњак за дату тему презентује учесницима одређене информације и знања повезујући идеје, теме и чињенице.
- Рад у пару: учесници у пару размењују мишљења, идеје, предлоге. Водитељ може позвати да учесник изнесе идеје, предлоге и сл. свог партнера.
- Студија случаја: на основу реалне животне ситуације група врши анализе, доноси решења, решава проблеме.
- Дебата: појединцима или групама се додељују различите позиције у односу на неку контроверзну тему. Након времена потребног за припрему , супростављене стране износе своје аргументе. Могућа варијација: након извесног времена од учесника се тражи да замене позиције.
- Демонстрација: учесницима се приказује или даје упутство како да нешто раде. Обично је праћено могућношћу да учесници и нешто испробају или ураде.
- "Путовања": учесници напуштају простор обуке и "излазе у свет" са одређеним задатком: да нешто посматрају, нађу, прикупе информације...
- Индивидуалне вежбе: учесници индивидуално испуњавају задатак, читајући материјале, воде белешке, дају одговоре.
- Панел-дискусија: особе које су повезане са темом излажу своје погледе, расправљају о проблемима и одговарају на питања.
- Дискусионе групе: учесници у оквиру мањих група дискутују о појединим питањима и долазе до заједничких одговора и решења. Групе затим извештавају целу групу о свом раду ради упоређивања и дискусије.
- Решавање задатака: идентификовани проблем се решава применом нових стратегија, поступака, метода или вештина.
- Прављење мапа / графикона/ матрица: означавају се анализирају и доводе у везу кључне идеје, одлуке, одређени поступци или операције.
- Пројекат: учесници припремају пројекат којим се примењују одређени поступци, принципи, вештине, знања или ставови. Пројекти се могу презентовати током часа или бити “ домаћи задатак”.
- Квизови/ тестови: могу се користити на различите начине: пре или после обуке, као средство евалуације, као метод прегледања наученог, као игре и.т.д...
- Игре улога: учесници одигравају додељене или смишљене улоге, примењујући реално понашање у замишљеним ситуацијама. Варијације: тражење од учесника да замене улоге; преузимање улоге од стране другог учесника; омогућавање да више учесника игра исти лик према властитом сценарију.
- Драматизација: учесници посматрају “причу” коју одигравају други учесници према

добитојеном сценарију. Цела група затим дискутује, анализира и решава дату ситуацију. Мале групе одигравају пред свима игре улога на основу различитих или истих сценарија.

- Прича: учесници причају конкретна искуства која су повезана са темом учења.
- Варијација: читање приче (из литературе или живота) која је повезана са темом.
- Дневник: учесници воде дневник, бележе властита размишљања везана за поједину тему, проблем или задатак пре него што се пређе на дискусију. Ова техника помаже учесницима да стекну увид у властита мисаона процес тако да са више поверења у себе и слободније могу прећи на дискусију или други облик учења.
- Анализа: индивидуално или у групи учесници анализирају одређени материјал (видео снимак, текст, причу) применом нових стратегија, техника или метода.
- Спаринг-партнер: успостављање односа између два учесника који се током учења састају да би износили узајамно проблеме, питања, давали један другом сугестије, савете и усмеравали.
- Извештавање: учесници извештавају о раду по групама или индивидуалном раду који се односио на решавање неких проблема, задатака и сл.
- Упитик: учесници испуњавају упитнике, скале процене или тестове којима стичу самоувид, а у вези са темама учења.
- Преглед материјала: учесници ишчитавају индивидуално или у групи одређене материјале добијене у току обуке или потребне за обуку.
- План акције: учесници индивидуално или у групи праве план акције примене наученог идентификовањем циљева, активности, ресурса, временских оквира.
- Вођена фантазија: учесници се у атмосфери опуштености позивају да себе замисле у некој ситуацији кроз коју их води водитељ. Након тога, учесници износе шта су видели, доживели или осетили.
- Асоцијације : учесници речима, сликом, покретом или на неки други начин износе своје асоцијације на задату тему, исказ или појам.
- Менторство: спаривање учесника са другим учесником који има више искуства, знања и вештина везаних за дату проблематику.
- Игра: учесници учествују у игри са одређеним материјалом или игри са правилима.

Наставна средства

Наставна средства су органски везана за савремено конципиране наставне програме, савремено конципирање наставе и у функцији су оптималне реализације васпитно-образовних задатака.

Постоје више класификација наставних средстава, а овде је дата једна од њих.

- Вербална наставна средства (жива и изговорена реч - говор и репродукована реч и говор).
- Текстуална наставна средства (одговарајући штампани и посебно писани текстови из различитих области људског стваралаштва).
- Визуелна наставна средства (сва она средства која се у току наставног процеса примају - опајају чулом вида: - предмети, фотографије, дијаслике, цртежи, карте, схеме, графикони, дијаграми, симболи итд.).
- Аудитивна наставна средства (сва она средства која примамо помоћу чула слуха изузев говора и то: разни шумови у природи и акцетичне појаве, музички и тонски ефекти, разни звучни ефекти, репродуковани - вештачки и природни ефекти итд.).

- Аудиовизуелна наставна средства постављају синтезу елемената аудитивних и визуелних средстава.
- Мануелна наставна средства чине посебну групу средстава. Она служе за извонење разноврсних радних операција, захвата или ради као на пример: - разноврсни алати, машине, инструменти, апарати, предмети, материјали и др.
- Експериментална и демонстрациона наставна средства. Овде спадају сва средства која обезбеђују извођење експеримената и демонстрација.
- Помоћно-техничка наставна средства омогућавају успешну примену осталих, главних наставних средстава. Разноврсна су и многобројна као на пример: разноврсне табле, столице, апликатори, апарати, показивачи и др.

Сва наставна средства која наставник жели да примени или употреби на часу, морају бити технички исправна а њихова примена потпуно безбедна у односу на наставнике и ученике.

Вредновање рада и напредовање ученика

Праћење рада, напредовање и оцењивање постигнутог успеха у сваком предмету организује се у функцији праћења укупног развоја личности ученика. Наставник на основу прикупљених информација има задатак да процени, вреднује и оцени ниво који је ученик у свом васпитно-образовном раду и развоју постигао и то у знању, мишљењу, оспособљавању за рад, ставовима и понашању (спремност, активност, одговорност). Оцењивање је саставни део процеса наставе и учења којим се стално прати остваривање прописаних циљева, исхода, стандарда постигнућа ученика, као и напредовања ученика у развијању компетенција у току савладавања школског програма. Оценом се изражава:

- 1) оствареност циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа, достизање исхода и степена развијености компетенција у току савладавања програма предмета;
- 2) ангажовање ученика у настави;
- 3) напредовање у односу на претходни период;
- 4) препорука за даље напредовање ученика.

Оцена може бити формативна и сумативна. Петостепеном бројчаном скалом оцењивања изражава се сумативна оцена на следећи начин: одличан (5), врло добар (4), добар (3), довољан (2) и недовољан (1).

Приликом праћења и вредновања наставник има у виду способност ученика за одређене активности, стваралачке способности, евентуалне тешкоће у развоју и објективне услове ученика за рад - породичне, социјалне и др. У систему вредновања у школи и у сваком предмету поштују се правила да је оно планско, континуирано, објективно, стимулативно и јавно.

ПРОГРАМ ДОДАТНЕ, ДОПУНСКЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ

Додатни рад се остварује за ученике који постижу изузетне резултате и показују интересовање за продубљивање знања из одређеног предмета.

Додатни рад омогућава одабраним и талентованим ученицима да прошире и продубе своја знања и вештине из неких наставних области и предмета у складу са својим интересовањима, способностима и склоностима, као и да подстиче ученике на самосталан рад, развој логичког, стваралачког и критичког мишљења и да допринесе њиховом оспособљавању за даље самообразовање.

Циљ додатне наставе:

- Омогућити ученику да се потпуније развије према индивидуалним склоностима и интересовањима.
- Додатни рад се организује за ученике који показују посебна интересовања и испољавају изразите способности за поједине наставне области.
- Додатни рад организује се ради подстицања ученика на самосталан рад, развој логичког, стваралачког и критичког мишљења, као и да допринесе њиховом оспособљавању за даље самообразовање.

Разлози одржавања додатне наставе:

- Предвиђена је за ученике који с лакоћом савладавају градиво редовне наставе, те показују интересовање за додатне садржаје.
- Потреба за наставом другачијом од редовне, која је прилагођена потребама и могућностима већине ученика у разреду и то како у опсегу и дубини садржаја, тако и у методичком приступу наставника.
- Даровите ученике требало би подржавати и усмеравати ка стицању додатних знања и вештина.
- Изједначавање даровитог ученика са просечним, доводи до губитка интересовања, мотивације за рад, досаде и запостављања обавеза, проблема концентрације и социјалног уклапања.
- Подстицање развоја истраживачког рада, апстрактног, логичког и критичког мишљења.

Задаци:

- Идентификовање обдарених и талентованих ученика.
- Задовољавање индивидуалних особености ученика - склоности, интересовања, способности за учење.
- Подстицање индивидуалног развоја ученика (адекватног темпа), пре свега, њихових интелектуалних карактеристика, што омогућава брже напредовање ученика (акцелерација).
- Проширивање и продубљивање обима исдржаја појединих предмета за које ученици показују интересовање и способности.
- Груписање ученика према способностима и интересовањима чиме се стварају услови

за индивидуализацију додатног рада.

Начин организације додатне наставе:

- Организује се уз редовну наставу за ученике који се разликују према брзини којом уче, дубини разумевања и примени стеченог знања.
- Организује се према потреби, а колико ће трајати и који ће ученици бити укључени зависи од самог интересовања ученика.
- Организује се кроз припрему ученика за разна такмичења.
- Програм редовне наставе је проширен додатним садржајем.

Активности	Начин реализације	Носиоци
Организација часова додатне наставе	Усаглашавање динамике часова са календаром такмичења	Стручно веће
Израда плана додатне наставе	Усаглашавање термина са распоредом часова и календаром такмичења. Избор садржаја, начина остваривања садржаја	Предметни наставници
Организација школског такмичења	У сарадњи са Министарством просвете или самостално застручне предмете	Предметни наставници
Наставни материјал за ученике	Припрема наставног материјала и упућивање на другу литературу	Предметни наставници
Едукација за истраживачки рад	Упућивање ученика у Истраживачку станицу Петница и Центар за таленте	Предметни наставници
Вођење евиденције	Књига евиденције	Предметни наставници

Допунски рад се организује за ученике који стално или повремено заостају у савлађивању образовно-васпитних садржаја у редовној настави и самим тим не постижу задовољавајући успех из појединих предмета. Потреба за организовање допунског рада утврђује се током школске године чим се испоље тешкоће и уочи заостајање појединих ученика у савлађивању садржаја неких наставних предмета. Допунска настава представља средство педагошке интервенције у ситуацијама у којима се поступцима редовне наставе не могу постићи задовољавајући резултати код једног дела ученика. Допунски рад омогућава ученицима да се лакше укључе у редован образовно-васпитни процес и праћење њиховог напредовања.

Циљ допунске наставе је:

- Додатна помоћ ученицима у стицању знања или вештина, како би се оспособили за успешно учење.
- Убрзати развој личности ученика и омогућити савлађивање наставних садржаја.
- Разлози одржавања додатне наставе:
- Празнине које се показују у редовној настави онемогућују ученику даље напредовање, па се попуњавају повременом допунском наставом.
- Проблеми ученика, којима је потребна допунска настава, су различити: психомоторичке сметње, дужи изостанци са наставе из здравствених разлога, проблеми емотивне природе, неадекватни услови учења код куће, доласка из других школа
- Допунска настава је потребна и ученицима који немају потребно самопоуздање или нису довољно мотивисани за рад.

Задаци:

- Идентификовање ученика којима је потребна додатна помоћ у савладавању градива (ближе упознавање са потешкоћама ученика и тражење узрока њихове појаве)
- Уочавање наставног садржаја које ученик није усвојио
- Пражење и контролисање учениковог напредовања кроз часове допунске наставе.
- Главни облик рада у допунској настави је индивидуални рад ученика, што не значи да се, по потреби, неће користити и други облици рада.

Начин организације допунске наставе:

- Организује се уз редовну наставу за ученике који теже савладавају делове прописаног програма, па им је потребна допунска помоћ ради напредовања у редовној настави.
- Организује се према потреби, а колико ће трајати и који ће ученици бити укључени варира током године. Ученик може бити укључен у допунску наставу једнократно, кроз дужи временски период или повремено. Програм редовне наставе уједно је и програм допунске наставе.

Активности	Начин реализације	Носиоци
Уочавање тешкоћа код ученика	Разговор, иницијално тестирање	Предметни наставник
Давање препоруке за похађање допунске наставе	Упознавање родитеља са препоруком, на редовним часовима и на часу одељењског старешине мотивисати ученике	Предметни наставник, одељењски старешина

Организација часова допунске наставе	Избор и припрема наставних садржаја, одређивање фонда часова и усаглашавање са календаром рада	Стручно веће
Израда плана допунске наставе (на основу иницијалних тестова и запажања о потешкоћама у усвајању градива из претходних школских година)	Усаглашавање термина са распоредом часова, избор садржаја, начина остваривања садржаја	Предметни наставник
Утврђивање области учења у којој ученику треба додатна подршка у учењу и прилагођавање оперативног плана допунске наставе индивидуалним потребама ученика	Праћење током редовне и допунске наставе, припремање разноврсних садржаја, припрема наставног материјала	Предметни наставник
Праћење постигнућа (вођење евиденције)	Дневник допунске наставе. Анкета ученика	Предметни наставник

Припремни рад се организује:

- за редовне ученике који упућени на полагање поправног и разредног испита
- за ванредне ученике.
- за потребе припреме ученика за такмичења;
- за полагање класификационог испита за упис на факултет.

Организује се према садржајима из програма образовања пре полагања разредног и пријемних испита. Припремна настава се реализује по утврђеном распореду, са групом ученика који показују потребу за овом врстом наставе.

Активности	Начин реализације	Носиоци
Организација часова припремне наставе и обавештавање	Одређивање фонда часова и усаглашавање са календаром рада. Обавештавање одељењског старешине и ученика о начину остваривања наставе и распоред одржавања	Стручно веће
Израда плана припремне наставе	Избор садржаја, начина остваривања садржаја у договору са ученицима. Обавештавање одељењског старешине и ученика о начину остваривања наставе и распореду одржавања	Предметни наставници, одељењски старешина

Припрема наставног материјала за ученике	Припрема наставног материјала се састоји од избора садржаја који су по критеријумима стручног већа за оцену довољан. Материјали се прослеђују ученику и обавештава се о процедури полагања поправног испита.	Предметни наставници
Реализација припремне наставе	Предметни наставник реализује планирани број часова у недељи пре поправног испита тако што води евиденцију присутности, проверава колико је ученик самостално савладао задатке које је добио на крају наставе, објашњава и помаже му да их научи.	Предметни наставници

Сви програми наставе и учења налазе се на следећем линку [ЛИНК](#)

ПРОГРАМИ И АКТИВНОСТИ КОЈИМА СЕ РАЗВИЈАЈУ СПОСОБНОСТИ ЗА РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА, КОМУНИКАЦИЈА, ТИМСКИ РАД, САМОИНИЦИЈАТИВА И ПОДИЗАЊЕ ПРЕДУЗЕТНИЧКОГ ДУХА

Основна промена коју доноси оријентација ка компетенцијама огледа се у динамичнијем и ангажованијем комбиновању знања, вештина и ставова релевантних за различите реалне контексте који захтевају њихову функционалну примену. То се постиже сарадњом и координацијом активности више наставника, односно предмета и иновирањем начина рада на часу. Сваки час је прилика да се ради и на међупредметним компетенцијама, а амбијент који их подржава подразумева:

- стављање ученика у ситуације које траже истовремену употребу предметних и међупредметних компетенција (то се дешава увек када од ученика очекујемо да неко знање примени у ситуацијама које нису реплике или једноставне модификације ситуације у којој је знање усвојено, већ нове, различите ситуације);
- активности истраживања и стварања нових продуката;
- стварање баланса између индивидуалних и групних активности, тако да се развије лична одговорност према обавезама и користе потенцијали групе;
- активно и конструктивно учествовање у животу локалне заједнице; иницирање хуманитарних активности и активности које доприносе подизању квалитета живота и солидарности у локалној заједници.

Школа у оквиру својих обавезних наставних предмета, грађанског васпитања као изборног предмета, као и кроз факултативне активности развија способност за препознавање проблема, вештине планирања акција за решавање проблема, удруживање и тимски рад, подстиче самоиницијативу и предузетнички дух ученика.

	АКТИВНОСТИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	НОСИОЦИ
1.	Развијање способности за препознавање проблема	- Анализа поштовања права ученика; - Дебате о друштвеним проблемима (дискриминација и сл); - Анкетирање ученика о интересовањима и предлозима секција чији рад треба покренути у школи.	- Наставници грађанског васпитања на часовима обавезне наставе у III разреду; - Наставник филозофије (у оквиру секције); - Одељењске старешине и стручни сарадник, психолог, -у оквиру рада секција роботике, пословног изазова „ЛегоЦима, ученичке компаније
2.	Развијање вештине планирања акција за решавање проблема	- Израда плана акције, нацрта пројекта и реализација пројекта у оквиру наставе ГВ за II разред; - Израда годишњег плана рада Ученичког парламента; - Подстицање на праћење сајтова на којима се објављују конкурси за ученичке пројекте.	- Наставници грађанског васпитања; - Председник Ученичког парламента уз подршку директора и стручног сарадника, психолога; - Стручни сарадник, психолог, наставници грађанског васпитања, други предметни наставници -у оквиру рада секција роботике, пословног изазова, ЛегоЦима, ученичке компаније
3.	Развијање вештине за тимски рад, конструктивну комуникацију, толеранцију, поделу дужности и одговорности	- Групни облик рада у оквиру обавезне и изборне наставе - Организовање тимова вршњачких едукатора за промоцију здравих стилова живота	- Предметни наставници;
4.	Подстицање самоиницијативе ученика	- Подршка акцијама Ученичког парламента; - Израда пројеката и аплицирање код донатора; - Похваљивање ученика који покрећу иницијативе за школске акције.	- Предметни наставници, стручни сарадници и директор према својим личним компетенцијама и афинитетима; - Наставничко веће на предлог одељењског старешине. - у оквиру рада секција роботике, пословног изазова, ЛегоЦима, ученичке компаније

ФАКУЛТАТИВНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

Факултативни облици образовно-васпитног рада обавезни су за ученике који се за њих опредељују. Оцене факултативних предмета су бројчане и уносе се у сведочанство, али не утичу на средњу оцену ученика. Програми факултативних предмета суразличитог трајања, зависно од предмета, од једне до четири године, а ученик може да изабере највише два факултативна предмета у једној школској години. Програмски садржаји и активности којима се остварују факултативни наставни предмети биће саставни део Годишњег плана рада.

Редни број	ПРЕДМЕТ	ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА (УЧЕНИЦИ)				УКУПНО
		I разред	II разред	III разред	IV разред	
1.	Француски језик	74	74	74	66	288
2.	Немачки језик	74	74	74	66	288
УКУПНО						576

ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ

Образовни профил:	Ученици свих образовних профила
Разред:	Први, други, трећи и четврти
Циљеви:	Програм културних активности школе обухвата активности које доприносе проширењу утицаја школе на васпитање ученика и културни развој школског окружења, као и заједничке културне активности са установама и организацијама ради обogaћивања културног живота ученика. Кроз културне активности постиже се боља информисаност ученика, развија спремност за прихватање различитости, упознаје се са различитим културама, негује се слобода говора ученика, поспешује се лични развој ученика, развија самопуздање и лична одговорност.
Годишњи фонд часова:	-
Недељни фонд часова:	По договору са ученицима и у складу са потребама, тренутком и активностима.

Активност	Начин реализације	Носиоци активности
Сарадња са Градском библиотеком	- одабирање и припремање литературе и друге грађе за разне активности - коришћење сазнања и достигнућа савремене науке, научно проверене методе и резултате сопственог истраживачког рада - сарадња са ученицима на промоцији читања ради задовољства кроз све облике образовно - васпитног рада	- ученици - предметни наставници - библиотекар - градска библиотека
Дан демократске културе	- организовање трибине - припрема одговарајућег програма - припрема презентације	- ученици - предметни наставници - библиотекар - градска библиотека, Центар за културу
Обележавање Дана школе	- припрема програма - обавештавање медија о датум догађају - обавештавање званица	- предметни наставници - библиотекар - ученици - остале званице
Светски дан хране	- припрема презентације - сарадња са ученицима приликом припреме хране и демонстрација - сарадња са медијима	- предметни наставници - ученици - директор - педагог
Дан сећања на српске жртве у Другом светском рату	- обавештавање ученика и разговор на првом часу о датум догађају	- предметни наставници - ученици
Дан просветних радника	- разговор и дружење	- предметни наставници - директор школе

Организација и учешће на Фестивалу науке	- припрема за учешће - демонстрација хемијских експеримената - сарадња са ученицима приликом припреме представљања - сарадња са медијима - израда паноа	- ученици - предметни наставници - директор школе
Посета Сајму књига	- обезбеђивање организационо – техничких услова за извођење посете сајму књига	- ученици - предметни наставници - библиотекар - педагог - директор
Организација Позоришних сусрета ученика гимназија Србије	- обезбеђивање организационо – техничких услова за извођење представа, округли сто, жирирање, проглашење победника	-Сопчићи -Чланови Ученичког парламента -ученици - предметни наставници - директор
Посета Фестивалу науке у Београду	- обезбеђивање организационо - техничких услова за извођење посете фестивалу науке	- ученици - предметни наставници - педагог - директор
Новогодишња приредба за децу	- припрема приредбе	- ученици - предметни наставници
Прослава Светог Саве	- проучавање живота Светог Саве кроз самосталне ученичке радове (ликовне, литерарне, презентације..) - присуствовање на Литургији за дан Светог Саве - припрема програма - резање славског колача	- предметни наставници - библиотекар - ученици - директор школе - остале званице

Сарадња са планинарским друштвом, еколошким покретима	- учешће у акцијама чишћења околине - организација трибина о заштити животне средине - израда паноса - ученички радови	- предметни наставници - ученици - чланови планинарског друштва - чланови еколошких покрета
Сарадња са предузећима за рециклажу	- организација простора за сакупљање секундарних сировина - сакупљање секундарних сировина - разврставање секундарних сировина	- предметни наставници - ученици - предузећа за рециклажу
Светски дан воде	- организовање трибине - припрема одговарајућег програма - припрема презентације	- предметни наставници - ученици - чланови различитих еколошких организација
Дан планете Земље	- организовање трибине - припрема одговарајућег програма - припрема презентације	- предметни наставници - ученици - чланови различитих еколошких организација
Дан сећања на жртве Холокауста	- обавештавање ученика и разговор на 1. часу о датом догађају	- предметни наставници - ученици
Одржавање Кроса РТС-а	- припрема ученика за предстојећи крос	- ученици - предметни наставници
Прослава Дана победе	- обавештавање ученика и разговор на 1. часу о датом догађају	- предметни наставници - ученици
Сарадња са СКЦ Крагујевац	- организација и посета културним догађајима, биоскопским представама, позоришним представама, концертима, фестивалима, трибинама	- ученици - предметни наставници - педагог - директор - центар за културу

Сарадња са Француским институтом и Француском школом у Београду	- узајамна посета, учешће у пројектима размене, заједничке посете и активности, састанци и презентације рада ради размене искустава и материјала, организација испита за одређивање нивоа знања француског језика и добијање дипломе DELF	- професори француског језика - професори који предају на француском језику у билингвалном одељењу - ученици који наставу похађају делимично на француском језику, најбољи ученици који полажу задиплому DELF
Додела диплома ученицима завршних година	- припрема сведочанстава и диплома - припрема свечаности за доделу диплома - припрема награда	- ученици - разредне старешине - педагог - директор - библиотекар - родитељи
Подела сведочанстава и прослава Видовдана	- припрема сведочанстава	- разредне старешине - директор - ученици - библиотекар - родитељи
Спортска такмичења	припрема ученика за такмичења	- предметни наставници - ученици
Промоција школе ученицима завршног разреда основних школа	- организована посета ученика - мултимедијалне презентације о постигнућима школе намењене ученицима завршног разреда основних школа - подела рекламног материјала	- предметни наставници и остали запослени - ученици школе
Сарадња са медијима	- гостовање на телевизији - давање интервјуа - снимање емисија образовног садржаја	- директор - педагог - предметни наставници - ученици

ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ АКТИВНОСТИ

Ради јачања образовно-васпитне делатности школе, подстицања индивидуалних склоности и интересовања, правилног коришћења слободног времена, као и ради богаћења друштвеног живота и разоноде ученика, развијања и неговања другарства и пријатељства, школа је реализује слободне активности, које се, по правилу, спроводе кроз рад у секцијама. Слободне активности представљају ваннаставни факултативни облик рада школе. Непосредан васпитно-образовни циљ ученичких слободних активности јесте да допринесу развоју личности на образовном, сазнајном, креативном, друштвеном и личном плану.

Задаци слободних активности су:

- проширење и продубљивање као и стицање нових знања и умења, а према интересовањима ученика, - задовољавање специфичних интересовања ученика уз активно усмеравање њихових склоности, способности и интересовања и подстицање професионалног развоја,
- мотивисање и оспособљавање ученика за самосталан и креативан рад,
- омогућавање ученицима организовање забаве и рекреације, као и других услова да самостално користе слободно време и организују духовни, културни и друштвени живот у средини у којој живе и раде.

Слободне активности су многобројне и разноврсне и омогућавају укључивање сваког ученика у поједине облике рада. Планови рада стваралачких и слободних активности су саставни део Годишњег плана рада школе.

Научно-истраживачке слободне активности

Посебни задаци научно-истраживачких слободних активности су:

- развијање склоности и способности ученика у одговарајућој дисциплини, посебно стваралачких способности и сазнајних могућности ученика,
- развијање логичког и критичког мишљења ученика,
- стварање услова и подстицање креативног мишљења ученика,
- навикавање и оспособљавање ученика за коришћење научно-популарне и стручне литературе, приручника и лексикона, - увођење ученика у методе научног истраживања и упознавање ученика са мултидисциплинарним и интердисциплинарним приступом у решавању научних проблема,
- развијање спретности ученика за експериментални и практични рад.

Од научно истраживачких слободних активности у школи се организује: Еколошка секција

Научно-техничке и радно-производне слободне активности

Посебни задаци научно-техничких и радно-производних активности су:

- развијање способности за научно-техничко стваралаштво, рационализацију и проналазаштво на континуирани и стваралачки рад, - оспособљавање за успешно

- повезивање теоријских практичних знања,
- изградњавање политичке културе и интересовања за производни и други друштвено-користан рад,
- оспособљавање за правилну примену прибора и алата, апарата, машина и уредјаја, за примену мера заштите на раду, примену стечених знања у свакодневном животу и раду, као и оспособљавање за самообразовање,
- навикавање на колективан-тимски рад и заједничко решавање техничких и радно-производних проблема
- формирање радних навика, развијање истрајности, смисла и способности за систематичност, уредност и тачност у раду.

Од научно-техничких и радно-производних слободних активности у школи се организује: Секција за примењену електронику и физику, Секција за роботику и Лего Цим, Секција математички изазови, Етвининг секција, Секција ученичких компанија

Слободне културно – уметничке активности

Посебни задаци који се остварују:

- развијање и неговање радозналости и отворености за нове актуелне појаве у језику, уметности и култури уопште,
- развијање опажања, критичког мишљења и слободног креативног истраживања ученика.

Од културно-уметничких слободних активности у школи се организује: Новинарска секција, Ликовна секција, Лингвистичка и Литерарна, Рецитаторска, Секција енглеског језика, Библиотечка секција, Драмска секција, Хор и етно секција, Оркестар, Графиочка секција, Филмска секција.

Спортско-рекреативне активности

У оквиру спортско-рекреативних активности остварују се следећи конкретни задаци:

- обухватити што већи број ученика посебним програмом физичког вежбања, који заједно са општим програмом чини јединствену целину,
- задовољити нове и све разноврсније интересе и жеље школске омладине за бављењем разним областима физичког вежбања у слободно време,
- откривање могућности и лепоте стварања у физичкој култури, у спорту, гимнастици, игри, плесу и помагање ученицима да свестрано развију своје природне способности за овај или онај вид физичког вежбања,
- подстицање ученика да науче како да физичко вежбање интегришу у свој свакодневни живот и да активност у овој области развију као своју трајну потребу и обавезу.

Од спортско-рекреативних слободних активности у школи се организује: Рукомет, Одбојка, Фудбал, Атлетика, Стони тенис, Пливање, Кошарка, Стрељаштво, Гимнастика, Шах, Футсал, Баскет три на три.

Сви програми наставе и учења налазе се на следећем линку: [ЛИНК](#)

ПРОГРАМ КАРИЈЕРНОГ ВОЂЕЊА И САВЕТОВАЊА

ЦИЉ ПРОГРАМА КВиС	Циљ програма каријерног васпитања и образовања је формирање зреле и одговорне личности, способне да доноси добро промишљене и одговорне одлуке о властитој професионалној будућности и да их спроводи у дело. Школа настоји да помогне ученицима да разумеју и интерпретирају информације о свету рада и будућој каријери, да могу да разјасне недоумице које имају у погледу професија или послова, да разумеју своје способности и дефинишу своје ставове у погледу понуђених или жељених избора.		
ЦИЉНЕ ГРУПЕ КОЈЕ ЋЕ БИТИ ДОСЕГНУТЕ РЕАЛИЗАЦИЈОМ ПРОГРАМА	• Ученици свих разреда средње школе (праћење индивидуалних склоности ученика и саветовање). • Ученици завршних (трећег и четвртог) разреда који се припремају за транзицију ка високом образовању или свету рада. • Родитељи ученика којима је потребна подршка у истраживању могућности за даље учење деце.		
АКТИВНОСТИ	ЦИЉНА ГРУПА	ОЧЕКИВАНИ ИСХОД(И)	РЕАЛИЗАТОРИ
Анализа потреба учесника за услуге КВиС	Сви ученици	Добијени релевантни подаци о стварним потребама ученика као улазни захтев за планирање даљег рада Тима.	Одељенске старешине, Стручни сарадници.
Самопроцена и лични развој, развијање пословних вештина: - Реализација радионица самопроцене способности и интересовања - Реализација радионица о доношењу одлука	Сви ученици	Ученик гради јасну слику о себи, препознаје сопствена интересовања, јаке стране, личне вредности и развија капацитете за доношење одлука.	Чланови тима, Одељенске старешине, Стручни сарадници, Вршњачки едукатори, Развојни бизнис центар.
Развој вештина за активно тражење посла, планирање и управљање каријером: - Укључивање ученика у едукације о писању биографије и мотивационих писама - Разговор са послодавцем, пријављивање за посао, пословна комуникација и понашање - Подстицање предузетништва младих - Едукације у области вештина презентовања и промовисања	Сви ученици, посебно завршних разреда	Ученик развија вештите за активно управљање каријером; оспособљен је за састављање радне биографије, мотивационог писма, пословну комуникацију и симулацију интервјуа за посао.	Чланови тима, Одељенске старешине, Стручни сарадници, Вршњачки едукатори, Развојни бизнис центар.
Каријерно информисање (информисање о високошколским установама и информисање о занимањима и путевима каријере):	Сви ученици (нарочито завршних разреда) и	Ученик самостално истражује образовне путање, проналази, анализира и критички користи информације о факултетима, путевима каријере и тржишту рада.	Помоћници директора, Тим за промоцију, Канцеларија за младе, Омладинске и студентске

- Презентација високошколских установа - Посете сајмовима образовања - Едукација о употреби интернета у сврху прикупљања информација - „Хоћу-нећу баш тај факултет“ - Упознавање са биографијама успешних људи - Разговори са припадницима различитих професија.	њихови родитељи		организације, Национална служба за запошљавање, Чланови школских тимова, Бачки парламент, Развојни бизнис центар.
Каријерно саветовање: - Индивидуално каријерно саветовање - Групно каријерно саветовање - Тестирање ученика	Ученици који исказу потребу, са фокусом на ученике у процесу професионалне селекције	Ученик превазилази каријерну неодлучност, боље разуме своје образовне алтернативе у складу са својим способностима и доноси промишљене одлуке.	Стручни сарадници, Чланови тима, Национална служба за запошљавање, Представници Развојног бизнис центра.
Повезивање са пословном заједницом: - Реални сусрети са привредом - Учење на радном месту	Сви ученици	Ученик уочава функционалну везу између теоријских знања стечених у школи и њихове практичне примене у савременом радном окружењу кроз контакте са послодавцима.	Канцеларија за младе, Развојни бизнис центар, Национална служба за запошљавање, Тим за промоцију, Директор.
Стручно усавршавање: - Вертикална едукација - Хоризонтална едукација - Акредитација семинара	Чланови Тима за каријерно вођење, наставници у школи	Унапређене компетенције каријерних практичара (наставника и стручних сарадника) за квалитетно и законито пружање КВиС услуга на нивоу установе.	Тим за стручно усавршавање, Тим за каријерно вођење.
Праћење каријере ученика након похађања Прве крагујевачке гимназије: - Планирање праћења каријера бивших ученика - Информисање чланова Наставничког већа о успесима бивших ђака током студирања - Разговор ученика трећег и четвртог разреда са успешним бившим ученицима	Ученици трећег и четвртог разреда, Наставничко веће	Формиран функционалан систем алумни подршке и вршњачке размене искустава; Наставничко веће користи повратне информације за унапређење квалитета наставе.	Тим за каријерно вођење, Руководство школе, Одељенске старешине.

Програм каријерног вођења и саветовања (КВиС) реализује се у складу са чланом 26. Закона о средњем образовању и васпитању („Сл. гласник РС“, бр. 55/2013, 101/2017, 27/2018 - др. закон, 6/2020, 52/2021, 129/2021 и 92/2023), Стратегијом развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године, као и Националним стандардима услуга каријерног вођења и саветовања. Програм је усклађен са најновијим препорукама и дописима Министарства просвете који наглашавају транзицију ученика ка високом образовању, развој кључних компетенција и целоживотно управљање каријером. Активности обухваћене програмом реализоваће се у току целе школске године, а временски оквир ће бити прецизно дефинисан у оквиру годишњег плана рада тима. Праћење, документовање и евалуација реализованих активности ће се обављати у континуитету кроз записнике и извештаје, евиденцију стручних сарадника и анализу резултата упитника. Школа формира Стручни тим за каријерно вођење и саветовање у чијем саставу су стручни сарадници и наставници. Каријерно вођење и саветовање у школи одвија се током целе школске године, и то кроз наставне и ваннаставне активности и кроз посебне облике рада на професионалној оријентацији, а у извођењу учествују непосредно сви чланови колектива. Саветодавни рад обавља се током школовања, при чему Тим у сарадњи са наставницима реализује праћење индивидуалних склоности ученика. Школа по потреби активно сарађује са надлежним спољашњим установама које се баве каријерним вођењем и саветовањем. Праћење и вредновање реализације овог програма спроводи се континуирано кроз целокупну школску годину.

ПРОГРАМ РАДА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Циљ програма заштите животне средине је ангажовање ученика и запослених у установи због јачања и развоја колективне свести о значају здраве животне средине, одрживог развоја и очувања и унапређивања природних ресурса.

Школа доприноси заштити животне средине остваривањем програма заштите животне средине, заједничким истраживањем и акцијама локалне самоуправе и школе, као и на други начин, у складу са законом (Сл.гласник РС, бр. 101/2017).

Носиоци активности: наставници биологије, хемије, географије, ликовне културе и др. одељењске старешине, стручни сарадници, управа школе, ученици свих разреда гимназије и 7. и 8. разреда.

Садржаји програма	Активности ученика	Активности наставника	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Обележавање важних датума: Светски дан заштите озонског омотача Дан заштите животиња Национални дан без дуванског дима Светски дан воде Светски дан заштите биодиверзитета Дан планете Земље Дан енергетске ефикасности	Прикупљање материјала, израда постера на задату тему, презентација, истраживање, обрада података, решавање проблема извођење закључака, дискусија, изложба радова.	Менторска улога наставника, омогућити подстицајну средину за рад и учење, сарадња, праћење, усмеравање, развијање потреба и могућности личног ангажовања у заштити животне средине.	Изложба радова ученика на задате теме, постављање едукативно – информативних постера у кабинетима и холу школе, презентација, дебате на часу одељењског старешине, активности еколошке секције	Да ученици и запослени разумеју улогу и значај личног ангажовања у заштити животне средине, стекну знања у вези са изворима и последицама угрожавања животне средине, схвате значај озонског омотача, изграде ставове, развијају знања и умења неопходна за заштиту животне средине, развијају еколошку, здравствену и културу живљења, подстицање на тимски рад, схвате значај очувања биодиверзитета, упознају природне ресурсе и значај рационалног коришћења
Птице Србије и обележавање викенда храњења птица	Активно учешће у радионицама, израда кућица за птице и постављање у школском дворишту и	Упознавање ученика са птицама Србије, учешће у акцији постављања кућица за птице	Радионице на задату тему	Да ученици схвате значај птица у природи, разноврсност птица, развијају знања и умења неопходна за заштиту животне средине, да схвате значај одговорног

	парку- тимски рад			односа према животињама.
Учешће на фото конкурс часописа Национална географија на тему „Људи, природа и место“	Избор локација и израда фотографија	Менторска улога наставника, подстицати ученике на размишљање и коришћење нових извора знања	Прикупљање и избор фотографија на задату тему, пријава на конкурс	Да ученици изграде ставове, развијају знања и умења неопходна за заштиту животне средине, еколошку, здравствену и културу живљења, развој еколошке свести.
Светски дан чистог ваздуха – Присуство прашине у ваздуху	Извођење вежбе	Упознати ученике са поступком вежбе и начином извођења	Плочице премазане вазелинаом распоредити у школи и школском дворишту након 4 часа покупити плочице, посматрати под лупом и извести закључке	Да ученици изграде ставове, развијају знања и умења неопходна за заштиту животне средине, схвате значај очувања ваздуха и основне изворе загађења, развијање еколошке свести
Дан борбе против сиде	Израда црвених трака као симбол солидарности са оболелима од ХИВ-а.	Упознавање, едукација ученика кроз презентације, кратке филмове, сарадња са Црвеним крстом.	Приказ филмова и презентација, израда црвених трака.	Да ученици упознају основне механизме деловања превентивних мера у очувању здравља
Разврставање отпада	Постављање контејнера или кутија за папир, пластику и лименке у	Прикупљање неопходног материјала, сарадња	Израда плана, прикупљање материјала и правилно одлагање	Да ученици и запослени схвате важност правилног одлагања отпада и могућност

	школи и окружењу	са комуналном службом		рециклаже с циљем очувања животне средине и биодиверзитета
Дан енергетске ефикасности	Израда и анализа анкете.	Менторска улога наставника, израда анкете, упознавање са начином реализације вежбе, анализа резултата.	Израда и анализа анкете	Да ученици и запослени изграде ставове, развијају знања и умења неопходна за заштиту животне средине, развијају еколошку, здравствену и културу живљења, развој еколошке свести, схватају значај и потребу за енергетском ефикасношћу и очувањем природних ресурса
Дан планете Земље	Активно учествовање у трибини, израда предмета од рециклираног материјала, израда панона и постера, учествовање у локалним еколошким акцијама	Трибина – Заштита животне средине Радионица – Отпад и рециклажа припрема материјала, сарадња са локалном заједницом, организовање локалних еколошких акција.	Трибина – Заштита животне средине Радионица – Отпад и рециклажа Учешће у локалним еколошким акцијама.	Да ученици изграде ставове, развијају знања и умења неопходна за заштиту животне средине, развијају еколошку, здравствену и културу живљења, развој еколошке свести, схватају значај и потребу очувања природних ресурса, Разумеју улогу и значај личног ангажовања у заштити животне

				средине, стекну знања у вези са изворима и последицама угрожавања животне средине
Европски дан паркова	Израда фотографија, постера на задату тему, посета парку, учествовање у акцији: Учинимо паркове лепшим	Обилазак паркова на територији Крагујевца, сарадња са локалном самоуправом	Обилазак паркова на територији Крагујевца, садња дрвећа и цвећа. Могућност сарадње са ЈКП Шумадија - сектор зеленила и ЈП Србијашуме - шумско газдинство Крагујевац	Да ученици изграде ставове, развијају знања и умења неопходна за заштиту животне средине, развијају еколошку, здравствену и културу живљења, развој еколошке свести, схватају значај и потребу очувања природних ресурса, Разумеју улогу и значај личног ангажовања у заштити животне средине, стекну знања у вези са изворима и последицама угрожавања животне средине.
Дан заштите животне средине	Извођење закључака и осврт на еколошке акције током године	Праћење, опажање, закључивање	Проглашење "зеленог" хероја школе	Да ученици и запослени разумеју улогу и значај личног ангажовања у заштити животне средине, развој еколошке свести

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

Програм заштите је сачињен у складу са актуелном анализом стања безбедности у школи, капацитетима и ресурсима и прописима. Превенција насиља, злостављања и занемаривања, као један од приоритета у остваривању образовно-васпитног рада планира се развојним планом и саставни је део годишњег плана рада. Установа програмом заштите од насиља, злостављања и занемаривања одређује мере и активности које обезбеђују развијање и неговање позитивне атмосфере и безбедно.

Програм заштите утврђује се на основу анализе стања безбедности, присутности различитих облика и интензитета насиља, злостављања и занемаривања, специфичности установе и резултата самовредновања и вредновања квалитета рада установе. Програмом заштите дефинишу се превентивне и интервентне активности, одговорна лица и временска динамика њиховог остваривања. Програм заштите садржи:

1) начине на који се превентивне мере и активности уграђују у свакодневни живот и рад установе (васпитне, наставне и ваннаставне активности), на свим нивоима (појединац, васпитна група, одељењска заједница, ученички парламент, стручни органи, тела и тимови, родитељски састанци, родитељи – индивидуално и групно, савет родитеља);

2) стручно усавршавање запослених ради унапређивања компетенција запослених за превентивни рад, благовремено уочавање, препознавање, реаговање на насиље, злостављање и занемаривање;

3) начине информисања о обавезама и одговорностима у области заштите од насиља, злостављања и занемаривања;

4) подстицање и оспособљавање ученика за активно учествовање у раду одељењске заједнице, ученичког парламента, школског одбора и стручних органа установе;

5) садржаје и начине за појачан васпитни рад ради развијања самоодговорног и друштвено одговорног понашања;

6) поступке за рано препознавање ризика од насиља, злостављања и занемаривања;

7) начине реаговања на насиље, злостављање и занемаривање, улоге и одговорности и поступање у интервенцији;

8) облике и садржаје рада са свом децом и ученицима, односно онима који трпе, чине или су сведоци насиља, злостављања и занемаривања; начине, облике и садржаје сарадње са породицом, јединицом локалне самоуправе, надлежном организационом јединицом полиције центром за социјални рад, здравственом службом, правосудним органима и др.;

10) начине праћења, вредновања и извештавања органа установе о остваривању и ефектима програма заштите, а нарочито, у односу на: учесталост инцидентних ситуација и број пријава, заступљеност различитих облика и нивоа насиља, злостављања и занемаривања, број повреда, учесталост и број васпитно-дисциплинских поступака против ученика и дисциплинских поступака против запослених, број и ефекте оперативних планова заштите, остварене обуке у превенцији насиља, злостављања и занемаривања и потребе даљег усавршавања, број и ефекте акција које промовишу сарадњу, разумевање и помоћ вршњака, степен и квалитет укључености родитеља у живот и рад установе.

ОБЛАСТ ПРЕВЕНЦИЈЕ		
Активности	Начин	Носиоци активности
Анализа стања безбедности као основ за планирање активности за сваку школску годину	Анкетирање ученика, наставника и родитеља преко Google forms (ослањајући се на стандарде и индикаторе квалитета који се односе на безбедност)	Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања
Планирање превентивних активности на свим нивоима, као део свакодневног живота и рада установе	Уграђивање превентивних активности у теме заЧОС, у теме за родитељске састанке, УП, ВТ, Црвени крст, стручних већа и тимова за подршку ученицима Кроз наставне предмете	Руководиоци секција, председници СВ, координатори тимова, од. старешине, стручни сарадници
Информисање и упознавање ученика са постојањем унутрашње заштитне мреже, могућношћу тражења подршке и помоћи од Тима за заштиту и корацима који се предузимају у ситуацијама ДНЗЗ или сумње на исте	Одељ. старешине на ЧОС-у презентују правилнике и приближава им њихов садржај (предавање, презентација, радионица); упознаје ученике са постојањем Тима и упућује их на сајт школе за више информација;	Координатор тима Одељењске старешине
Упознавање родитеља са постојањем унутрашње заштитне мреже; са могућношћу тражења подршке и помоћи од Тима за заштиту и корацима који се предузимају у ситуацијама ДНЗЗ или сумње на исте	Одељењске старешине на првом родитељском састанку, упознају родитеље са послатим материјалом; постојањем Тима и упућују родитеље на сајт школе за више информација;	Управа школе Одељењске старешине
Информисање и упознавање запослених, родитеља и ученика са програмом заштите и надлежностима Тима за заштиту од ДНЗЗ	Запосленима послати програм заштите (саставни део ГПРШ); Одељењски старшина обавештава ученике и родитеље свог одељења	Координатор Тима за заштиту Одељењске старешине
Појачан васпитни рад ради развијања самоодговорног и друшт. одг. понашања	Избор активности и мера у складу са потребама ученика и учињеном повредом	Одељењски старшина Чланови Тима за заштиту
Рано препознавање ризика од ДНЗЗ	Израда социјалне карте ученика; тематски ЧОС; разговори са ученицима	Одељењски старшина Предметни наставници, стручни сарадници
Предлагање мера за унапређивање превенције и заштите од ДНЗЗ	Израда оперативног плана заштите и рад са учесницима у образовању који трпе, чине или сведоче дискриминаторно и насилничко понашање (за 2. и 3. ниво насиља)	Тим за заштиту, стручни сарадници

Праћење, вредновање и извештавање органа установе о остваривању и праћењу ефеката заштите	Евидентирање свих облика насилног и дискриминаторног понашања, прикупљање података, доношење ОПЗ-а (за 2. и 3. ниво), праћење ефеката мера	Сви запослени (пријава) Тим за заштиту од ДНЗЗ, од. старешина
Укључивање родитеља у планирање мера и спровођење активности за спречавање и сузбијање ДНЗЗ	Заједнички разговор, анализа, дискусија, Израда плана Праћење реализације. Заједничка евалуација	Директор школе, одељењске старешине
Израда индивидуалних планова заштите ученика; избор активности и мера у складу са потребама ученика и учињеном повредом	Појачан восп. рад који је примерен специфичностима установе и у најбољем интересу ученика	Од. старешина, стручни сарадници, Тим за заштиту
Евидентирање у вези са нарушавањем реда, направљен распоред дежурства наставника	Организовано дежурство наставника по спратовима и дворишту школе	Дежурни наставници
Међусекторска сарадња. Правовремено реаговање ради пружање подршке ученицима	Обележавање важних датума користећи школске и ресурсе на локалу (нпр. Удружење студената са хендикепом ¹ , ИЗЈЗ, Саветовалиште за брак и породицу, МУП ² , ЦСУ, ШУ, Дом здравља и сл.) Одабир теме и договор о динамици и организовању предавања, трибине, саветовања. Контактирање сарадника и договор о теми, циљним групама, динамици....	Тим за заштиту
Међусекторска сарадња са установама на локалу	Организовањем и реализацијом превентивних и интервентних активности у школи и на локалу, у складу са изказаним потребама	Тим за заштиту
Унапређивање компетенција за превенцију и интервенцију у ситуацијама дискриминаторног понашања, насиља,	Учествовање у обукама и пројектима за развијање компетенција запослених потребних за превенцију и интервенцију у ситуацијама	Координатор и чланови Тима за заштиту Тим за професионални развој
злостављања и занемаривања	дискриминаторног понашања, насиља, злостављања и занемаривања	запослених
Организовање хуманитарних акција и прикупљена новчане помоћи за финансијски угрожене ученике	Прикупљање помоћи по одељењима	Ученички парламент, Одељењске старешине
Организовање превентивних активности у којима узимају учешће наставници, родитељи и ученици.	Обележавања Дана толеранције, Дана породице у складу са програмом: радионице, трибине, спортске активности, предавања, конкурси)	Тим за заштиту, Руководиоци СВ и секција

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Овај програм сачињен је на основу Закона о основама система образовања и васпитања („Сл. гласник РС“ бр.87/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019 и 92/2023), Закона о забрани дискриминације („Сл. гласник РС“ 22/2009 и 52/2021), Закона о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом („Сл. гласник РС“ 33/2006 и 13/2016), Правилника о ближим критеријумима за препознавање облика дискриминације од стране запосленог, детета или трећег лица у установи образовања или васпитања („Сл. гласник РС“ 22/2016), Правилника о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности ("Службени гласник РС", број 65/2018), Протокола поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање ("Службени гласник РС", број 1/2024) и Посебног протокола за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно – васпитним установама (2007.). Овим програмом се одређује поступак у ситуацијама сумње или дешавања дискриминације, насиља, злостављања или занемаривања и пружа оквир за превентивне активности ради унапређења стандарда за заштиту ученика. Школа је дужна да обезбеди услове за несметани развој ученика, заштиту од свих облика дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања и рад са ученицима учесницима насиља

ОСНОВНИ ПОЈМОВИ

Под дискриминацијом, односно дискриминаторним понашањем подразумева се понашање којим се на непосредан или посредан, отворен или прикривен начин, неоправдано прави разлика или неједнако поступа, односно врши пропуштање чињења (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лице, или групу лица, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица, а који се заснива на:

- раси, прецима, боји коже, држављанству;
- статусу мигранта, расељеног лица;
- националној припадности или етничком пореклу;
- језику, верским или политичким убеђењима;
- полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији;
- имовном стању, социјалном и културном пореклу;
- рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету;
- брачном и породичном статусу;
- осуђиваности;
- старосном добу;
- изгледу;
- чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима, као и по другим основама утврђеним законом којим се прописује забрана дискриминације.

Насиље и злостављање се дефинише као сваки облик једанпут учињеног или поновљеног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно, или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства ученика и запосленог. Занемаривање је пропуштање родитеља или школе да у оквиру расположивих средстава обезбеди услове за правилан развој детета/ученика. Забрана насиља, злостављања и занемаривања у школи се односи на ученике, запослене, родитеље ученика и трећа лица. Насилно понашање није у сваком случају дискриминаторно, али свако дискриминаторно јесте насилно.

Установа, у смислу овог акта, јесте Прва крагујевачка гимназија. Под простором установе подразумева се простор у коме се остварује васпитно-образовни, образовно-васпитни и васпитни рад, као и васпитни рад кроз дигиталне облике комуникације (у даљем тексту: образовно-васпитни рад).

Учесник у образовању, у смислу овог акта, јесте дете, ученик и одрасли уписан у установу.

Родитељ, односно други законски заступник, у смислу овог акта, јесте: родитељ, усвојитељ, старатељ и други законски заступник одређен за заштиту појединих права детета или ученика.

Запослени, у смислу овог акта, јесте: наставник, васпитач, медицинска сестра/техничар, наставник-дефектолог, наставник предметне наставе, стручни сарадник, секретар установе, библиотекар, друго ненаставно особље и директор установе. Треће лице, у смислу овог акта, јесте: предавач, приправник–стажиста, и друго лице са којим је установа закључила одговарајући уговор, као и хранитељ, чланови породице, лични пратилац, члан органа управљања, инспектор, просветни саветник, аутор уџбеника, издавач и друга лица која се по било ком другом основу налазе у простору установе или присуствују образовно-васпитном раду. Извршилац дискриминације, у смислу овог акта, јесте лице – учесник у образовању, запослени, родитељ или треће лице, као и установа, њени органи и тела који својим чињењем или пропуштањем чињења врше дискриминацију у процесу образовања и васпитања или у вези са њим, у свим релацијама.

Дискриминисано лице, у смислу овог акта, јесте лице – учесник у образовању, запослени, родитељ и треће лице, група – учесника у образовању, запослених, родитеља и трећих лица, чланови органа и тела установе који су претрпели дискриминацију у процесу образовања и васпитања или у вези са њим.

Вређање угледа, части или достојанства личности у установи јесте понашање лица или групе лица које може да има обележја психичког и социјалног насиља или злостављања. Када се узнемиравањем и понижавајућим поступањем повређује неко од личних својстава, понашање се квалификује као дискриминација.

Родна равноправност, у смислу овог акта, подразумева заштиту права лица по основу пола и рода, а родна улога – скуп очекивања заједнице у вези са понашањем лица у односу на његову полну припадност.

Интервенцију чине мере и активности којима се дискриминаторно понашање или вређање угледа, части или достојанства личности (у даљем тексту: дискриминаторно понашање) зауставља, осигурава безбедност учесника у образовном и васпитном процесу (оних који трпе – дискриминисана лица, сведоче или чине – извршиоци дискриминације),

смањује ризик од понављања, ублажавају последице за све учеснике и прате се ефекти предузетих мера.

ТЕШКИ ОБЛИЦИ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Тешки облици дискриминације, утврђени законом о забрани дискриминације, као што су: виктимизација, сегрегација, говор мржње, подстицање и удруживање ради вршења дискриминације, физички напад мотивисан мржњом због националне припадности, вере, пола или другог личног својства и сви други облици дискриминације који изазивају нарочито тешке последице по дискриминисано лице, односно групу, сврставају се у трећи ниво.

Виктимизација, у смислу овог акта, подразумева шиканирање и малтретирање лица или групе лица која тражи заштиту од дискриминације, која је пријавила или сведочи у корист дискриминисаног лица.

Сегрегација, у смислу овог акта, подразумева одвајање припадника одређене групе од других лица или група лица, а у образовању и васпитању – издвајање одређених категорија учесника у образовању у специјалне школе, посебне предшколске и школске објекте, посебне групе, одељења или подгрупе у оквиру одељења, из разлога који није у складу са Законом и посебним законом. Узнемиравање и понижавајуће поступање учесника у образовању, као извршиоца дискриминације подразумева обраћање лицу или припадницима одређене групе лица и квалификује се као први ниво дискриминације, а говор мржње подразумева обраћање учесника у образовању најширој публици и неодређеном кругу људи, којим се подстиче дискриминација, мржња или насиље против припадника одређене групе.

Расизам, у смислу овог акта, подразумева уверење и понашање лица или групе лица засновано на ставу да неке расе имају супериорне карактеристике у односу на друге.

Сексизам, у смислу овог акта, подразумева уверење и понашање засновано на ставу да је мушки пол супериоран у односу на женски. Хомофобија и трансфобија, у смислу овог акта, подразумева страх, мржњу и нетолеранцију према ЛГБТИ лицима и према сваком понашању које је изван оквира родних улога.

Ксенофобија, у смислу овог акта, подразумева интензивно и ирационално исказивање мржње према странцима. Исламофобија, у смислу овог акта, подразумева мржњу, нетрпељивост и предрасуде према исламу и муслиманима. Антисемитизам, у смислу овог акта, подразумева мржњу, нетрпељивост и предрасуде према Јеврејима, као религијској групи или нацији.

Антициганизам, у смислу овог акта, подразумева посебан вид расизма усмерен према ромском народу, а идеологија је заснована на историјски потхрањеним идејама о расној надмоћности појединих народа, а који се изражава кроз насиље, говор мржње, изабљивање, стигматизацију и дискриминацију.

Аблеизам, у смислу овог акта, подразумева негативне предрасуде у односу на лица са сметњама у развоју и инвалидитетом. Ако група учесника у образовању својим удруженим понашањем узнемирава и понижава друго лице или групу, а то понашање се понавља или траје, овај облик дискриминаторног понашања квалификује се као трећи ниво.

Уколико је физички напад мотивисан мржњом, установа предузима и активности као

у случајевима насиља трећег нивоа.

Поједини примери тешких облика дискриминације су:

- излагање руглу ученика који је тражио заштиту од дискриминације (виктимизација);
- неоправдано смањивање оцено ученику чији је родитељ пријавио дискриминацију над дететом (виктимизација); исписивање расистичких, ксенофобичних, антисемитских, антиисламских, хомофобичних, сексистичких порука или симбола на објектима установе или у њеном непосредном окружењу (говор мржње);
- позивање на насиље према припадницима ЛГБТИ популације путем друштвених мрежа (хомофобија);
- организовање неформалне групе ради слања претећих или увредљивих расистичких, националистичких, ксенофобичних, антисемитских, антиисламских, хомофобичних, сексистичких порука лицима која припадају одређеној друштвеној групи (удруживање ради дискриминације);
- излагање руглу и подсмеху учесника у образовању из осетљивих друштвених група, нпр. ромске девојчице (вишеструка или укрштена дискриминација), са сметњама у развоју и инвалидитетом (аблеизам);
- континуирано омаловажавање истог учесника у образовању по основу његовог личног својства које дуже траје (продужена дискриминација);
- физички напад на учесника у образовању, родитеља или запосленог мотивисан мржњом због њихове националне припадности, вере, социјалног статуса или другог личног својства.

**ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДИСКРИМИНАТОРНОГ ПОНАШАЊА И ВРЕЂАЊА
УГЛЕДА, ЧАСТИ ИЛИ ДОСТОЈАНСТВА ЛИЧНОСТИ**

Активности	Начин реализације	Носиоци
Начини на које се принципи једнаких могућности и недискриминације уграђују и остварују у свакодневном животу и раду установе на свим нивоима, у свим облицима рада (појединац, васпитна група, одељење, ученички парламент, стручни органи и тимови, родитељски састанци, родитељи као појединци и група, савет родитеља)	- Избор наставних тема и јединица посвећених превенцији дискриминације (редовна настава, ЧОС, СНА, секције...)	Школски тим за превенцију насиља Стручна већа Одељењски старешина
	- Израда плана наставних тема и јединица посвећених превенцији дискриминације - Реализација плана наставних тема и јединица посвећених превенцији дискриминације	Школски тим за превенцију насиља Стручна већа

	- Упознавање ученика и родитеља и запослених са Правилником о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности	Школски тим за превенцију насиља Ученички парламент Директор Стручни сарадници
Начини на које се пружа додатна подршка учесницима образовања и њиховим родитељима из мањинских и осетљивих друштвених група, а нарочито, у случају сметњи у развоју и инвалидитета, здравствених тешкоћа, недовољног познавања српског језика или језика на коме се изводи настава, ризика од напуштања образовања и васпитања и др.	- Активности које се тичу додатне подршке дефинисане су индивидуалним образовним плановима - Активности које спроводи Тим за лични и социјални развој и подршку у учењу - Активности које спроводе одељењске старешине у сарадњи са стручним сарадницима	Школски тим за превенцију насиља Ученички парламент Директор Стручни сарадници
Стручно усавршавање запослених ради унапређивања компетенција за промовисање и развијање културе људских права, интеркултуралности, толеранције, превазилажење стереотипа и предрасуда код учесника у образовању, рад у мултикултуралној групи, односно одељењу, стварање инклузивног окружења, препознавање дискриминације и целисходно реаговање на дискриминаторно понашање	- Предлог семинара из ове области који даје Тим за професионални развој као део плана стручног усавршавања на нивоу установе - Преношење искустава са семинара - Презентација примера добре праксе и одржавање угледних часова и радионица	Стручна већа Тим за професионални развој Тим за заштиту од насиља
Начини информисања о правима, обавезама и одговорностима учесника у образовању у спречавању и заштити од дискриминације и дискриминаторног понашања;	- Одржавање презентација и радионица, трибина и предавања у оквиру Ученичког парламента, Одељењске заједнице, на родитељским састанцима,	Тим за заштиту од насиља Ученички парламент Директор

	на Савету родитеља и на Наставничком већу - Дељење садржаја путем школског сајта и Фејсбук странице школе	Стручна већа
Облици и садржаји рада са учесницима у образовању ради превазилажења стереотипа и предрасуда, развијања свести о опасности и штетним последицама дискриминације, унапређивања толеранције и разумевања, интеркултуралности, уважавања и поштовања различитости и др.;	- Одржавање презентација и радионица, трибина и предавања у оквиру Ученичког парламента, Одељењске заједнице, на родитељским састанцима, на Савету родитеља и на Наставничком већу	Тим за заштиту од насиља Ученички парламент Директор Стручна већа
Облици и садржаји рада са учесницима у образовању који трпе, чине или сведоче дискриминаторно понашање	Израда индивидуалног плана подршке за свако дете/родитеља/запосленог који трпи или сведочи дискриминаторно понашање Израда индивидуалног плана активности усмерене на промену понашања за свако дете/родитеља/запосленог који чини дискриминаторно понашање	Тим за заштиту од насиља Ученички парламент Директор Стручна већа
Начини, облици и садржаји сарадње са родитељима, јединицом локалне самоуправе, надлежним органима, службама и др.	Упознавање родитеља са облицима и последицама дискриминације: предавање или радионица на одељењским или општим родитељским састанцима	Савет родитеља
Начини поступања у случајевима подношења пријаве установи, односно притужбе Поверенику и кривичне пријаве надлежном органу због дискриминаторског поступања и поступања којима се вређа углед, част или достојанство личности	Обавештавање Школске управе Подношење пријаве Тужилаштву Подношење пријаве Поверенику Обавештавање Центра за социјални рад	Директор

Начини праћења, вредновања и извештавања органа установе о остваривању и ефектима спречавања дискриминације и дискриминаторног понашања	Праћење реализације програма превенције Подношење извештаја директору о остваривању и ефектима програма спречавања дискриминације и дискриминаторног понашања Вредновање програма превенције на састанцима Школског одбора установе	Тим за заштиту од насиља Школски одбор
---	--	--

ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА

Циљеви предузимања активности у оквиру Програма превенције других облика ризичног понашања:

- побољшање свеукупне безбедности у школи, као и у њеној непосредној близини.
- превенција асоцијалног и антисоцијалног понашања деце
- подстицање прихватања друштвено-пожељних облика понашања;
- учвршћивање позитивних ставова о основним стандардима друштвеног живота и развој моралних квалитета.
- настојати развијању односа поверења и одговарајуће комуникације путем решавања многобројних дилема и пружања адекватних одговора на сва постављена питања ученика како би развили свест о негативним последицама ризичног понашања како по себе тако и по друштво у целини.

ОБЛАСТ ПРЕВЕНЦИЈЕ		
Активности	Начин	Носиоци активности
Упознавање одељенских старешина са програмом превенције и инсистирање на озбиљном приступу реализације активности.	Запосленима послати програме заштите (ГПРШ); На наставничком већу детаљније представити кључне тачке	Чланови тима за заштиту од насиља
Планом рада одељенског старешине на ЧОС - обухватити превенцију свих облика ризичног понашања	Планирање у оквиру припрема за почетак нове школске године	Стручни сарадници и одељењске старешине

Анализа стања и праћење ученика који имају потенцијалних проблема у социјалном понашању (кроз праћење и анализу понашања ученика, разговор са ученицима и наставницима, анкетирање од.старешина, сарадњу са родитељима, по потреби...)	Анкетирање ученика, прикупљање података кроз попуњавање социјалних карата, разговори	Стручни сарадници , Одељењске старешине, чланови тима за заштиту од насиља
Информисање родитеља о Програму превенције ризичних понашања ученика, упознати их са облицима и захтевати пуну сарадњу у превенцији истих	Одељ. старешине на ЧОС-у презентују правилнике и приближава им њихов садржај (предавање, презентација, радионица); упознаје ученике са постојањем Тима и упућује их на сајт школе за више информација;	Одељењске старешине
Сарадња са Полициском станицом и Центром за социјални рад у виду организовања предавања на тему малолетничке деликвенције	Одабир теме и договор о динамици и организовању предавања, трибине, саветовања. Контактирање сарадника и договор о теми, циљној групи, динамици....	Представници МУП- а
Сарадња са Домом здравља у виду организовања предавања на теме: штетности пушења, алкохолизма, наркоманије и штетног утицаја дрога, зависност од интернета, видео игрица и игара на срећу, полно преносивих болести и прераног ступања у сексуалне односе	Одабир теме и договор о динамици и организовању предавања, трибине, саветовања. Контактирање сарадника и договор о теми, циљној групи, динамици....	Представници Дома здравља
Уколико постоји, обезбедити и истакнути на видном месту у школи промотивни материјал са реализованих трибина	Уређивање огласне табле Тима за заштиту	Чланови тима за Заштиту од насиља
Развијање свести код ученика о негативним странама ризичног понашања изражавањем сопствених сазнања кроз учешће на литерарним и ликовним конкурсима.	Обележавања Дана толеранције, Дана породице - у складу са програмом: радионице, трибине, спортске активности, предавања, конкурси	Одељењске старешине, наставници српског језика и ликовне културе
Укључивање Ученичког парламента са циљем давања предлога за превентивно деловање и осмишљавањем алтернативних начина награђивања пожељног понашања	Учешће у планирању, реализацији и вредновању свих превентивних активности у оквиру рада стручних органа и тимова	Ученички парламент и стручни сарадници

У оквиру програма школског спорта, заједно са јединицом локалне самоуправе, организовати недељу школског спорта	Реализација турнира у различитим спортовима у сарадњи са родитељима и наставницима	Наставници физичког и здравственог васпитања
Организовање ФОРУМ театра на тему превенције насиља и болести зависности	Форумовање на теме ризичног понашања младих и организовање појединачних сценарија на актуелне теме	Драмска секција, професори који реализују програм превенције путем Форум театра Чланови тима за заштиту од насиља
Евалуација програма	Преглед документације	Чланови тима за заштиту од насиља

ПРОГРАМ ПОСТУПАЊА ШКОЛЕ У ОДГОВОРУ НА КРИЗНИ ДОГАЂАЈ

Овај програм је настао на основу Правилника о Протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање ("Службени гласник РС", број 11 од 14. фебруара 2024.). Сврха овог правилника је уређивање и начина поступања у реаговању на кризни догађај, јачање отпорности установа, обезбеђивање ефикасне реакције у пружању заштите деци, односно ученицима и запосленима који су били изложени кризном догађају на индиректан или директан начин, као и начина и активности установе за повратак у редован начин рада.

Кризни догађај је у већини случајева непредвидив догађај са потенцијално негативним последицама. Тај догађај и његове последице могу проузроковати значајну штету особама које су непосредно или посредно изложене кризном догађај

Кризни догађај карактерише број жртава (повређених или настрадалих), материјална штета, психолошке реакције појединца и/или заједнице у целини, као и солидарност у сврху отклањања последица.

Кризни догађаји су:

- Природна смрт детета/ученика;
- Покушај убиства и убиство детета/ученика (у установи или ван ње);
- Покушај самоубиства ученика и самоубиство (у установи или ван ње);
- Природна смрт, самоубиство или убиство запосленог у установи;
- Саобраћајна незгода у којој је повређено или настрадало дете, односно ученик и/или запослени у установи; – Нестанак детета/ученика;
- Масовно тровање у простору установе;

- Дојава о подметнутој експлозивној направи у установи или терористичком нападу и слично;
- Талачка криза;
- Насиље већих размера (масовне туче, вишеструка убиства, терористички напади);
- Техничко-технолошке опасности (експлозија, изливање, испаравање отровних материја и пожар);
- Природне катастрофе (поплаве, земљотреси, пожари...);
- Епидемија која је обухватила територију/општину на којој се налази установа;
- Други кризни догађаји, у смислу овог правилника.

У случају проглашења ванредне ситуације, односно ванредог стања, установа поступа у складу са прописима који то уређују. **Јачање отпорности установа за ефикасно реаговање на кризне догађаје заснива се на следећим принципима:**

1) Континуитет

Подстицање приправности и обезбеђивање континуираног пружања квалитетног образовања и васпитања, подизање свести, планирање и припрема за реаговање у кризним догађајима.

2) Сарадња

Интерсекторска повезаност и заједничко деловање у ванредним ситуацијама, с обзиром на врсту кризе.

3) Доступност

Омогућавање брзог приступа доступним ресурсима како би установа обезбедила континуитет и право на квалитетно образовање и васпитање у време кризног догађаја.

4) Ефикасност

Обезбеђивање да установа активно предузима правовремене и адекватне кораке у реаговању на кризни догађај. **Установа формира тим за кризне догађаје** у оквиру тима за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, као његов обавезни део.

Тим за кризне догађаје формира се у циљу ефикасног поступања установе у кризним догађајима.

Директор установе руководи тимом за кризне догађаје у складу са општим актом и годишњим планом рада.

Чланови тима за кризне догађаје могу бити чланови тима за заштиту, као и други одговарајући запослени, представници родитеља и представници спољашње мреже заштите.

Обавезни чланови тима за кризне догађаје су: координатор тима за заштиту, представник родитеља, стручни сарадник и одговарајући наставници, односно васпитачи и други запослени из установе, а који могу бити и чланови тима за заштиту.

Број чланова и састав тима за кризне догађаје одређује директор, а у складу са специфичностима установе (врста и величина установе, организација рада и остало).

Директор доноси решење којим се дефинише улога чланова тима за кризне догађаје, односно одређује чланове тима који ће обављати послове и активности које се односе на координацију, пружање психосоцијалне подршке и информисање.

Координација обухвата активности – планирања, организације, координације и сарадње са спољном заштитном мрежом, праћења и евалуације.

Психосоцијална подршка обухвата активности – праћења реаговања, процена потреба за психосоцијалном подршком, пружање индивидуалне и групне подршке, процена потребе за укључивањем мобилног тима и уколико до тога дође, сарадња са мобилним тимом.

Информисање обухвата активности – прикупљања, проверавања, селекције, дистрибуције информација, као и припреме саопштења.

Поступање установе када се деси кризни догађај

Када установа има сазнање да се догодио кризни догађај одмах, а најкасније у року од 24 сата, активира се тим за кризне догађаје, који има следеће задатке:

- прикупљање података, процена потреба и обавештавање надлежних органа;
- успостављање сарадње са спољашњом мрежом заштите;
- сарадња и заједничко деловање са мобилним тимом за кризне интервенције;
- благовремено информисање деце/ученика, родитеља, запослених и медија о догађају;
- психосоцијална подршка деци, ученицима и запосленима;
- израда и реализација плана рада установе у измењеним условима и стабилизација рада у установи;
- организација евентуалних комеморативних активности;
- праћење реализације планова и евалуација;
- вођење документације и извештавање и
- други послови који могу бити од значаја у ситуацијама када се деси кризни догађај.

Поступање установе након кризног догађаја

Након реализације плана поступања у кризним догађајима, и успостављања стабилног стања у установи тим за кризне догађаје врши евалуацију спроведених активности и сачињава извештај. Евалуација обухвата: анализу ефеката спроведених мера и активности односно реализацију измењеног плана рада, као и пружање прве психолошке помоћи, са посебним освртом на снаге, изазове и препоруке у реаговању на кризни догађај. На основу евалуације плана реаговања у конкретним ситуацијама, установа даље унапређује план поступања установе у кризним ситуацијама.

Уколико је због кризног догађаја дошло до прекида или извођења наставе у измењеним условима, тим за кризне догађаје у сарадњи са педагошким колегијумом израђује посебан план даље реализације образовно-васпитног рада. Израђени план реализације усваја наставничко веће, док школски одбор доноси одлуку, а сагласност на

план даје надлежна школска управа. Извештај о реализацији посебног плана део је годишњег извештаја о реализацији плана заштите од насиља, злостављања и занемаривања.

Тим за кризне догађаје континуирано прати реаговања деце/ученика и запослених и процењује потребу за психосоцијалном подршком у наредном периоду и у сарадњи са спољашњом мрежом заштите израђује план о њеној реализацији.

Тим за кризне догађаје прати реализацију планова, у сарадњи са спољашњом мрежом заштите процењује степен смиривања ситуације и покреће процес договарања са породицама жртава и повређених о начинима обележавања сећања на догађај (обезбеђивање простора, активности сећања, обележавање годишњица и слично).

ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА

Циљ програма школског спорта јесте да ученици задовоље своја интересовања и потребе за стицањем знања, вештина и способности за бављење спортом као интегралним делом физичке културе, а у оквиру програма наставе физичког васпитања. Да стечено знање примењују у изабраној спортској игри и формирају правилан однос и позитиван став према спорту, физичком вежбању и физичким активностима у опште.

Задаци програма школског спорта јесу:

- стицање практичних и теоријских знања у оквиру наставе физичког васпитања у изабраном спорту, (принципи, спортска техника, начин вежбања и тренирања).
- социјализација ученика, управљање сопственим понашањем било самостално или у оквиру тима кроз изабрани спорт – неговање етичких вредности према учесницима у такмичењу.
- откривање даровитих и талентованих ученика за одређени спорт и њихово подстицање да се баве спортом

У мају месецу организујемо Школски турнири, повод је сећање на трагедију која се догодила у Рибникару.

У току школске године, по годинама и по спортовима на нивоу школе организују се турнири који се планирају и реализују на нивоу школе по разредима: одбојка, фудбал, баскет 3:3, стони тенис, шах.. Поред наведеног, на основу интересовања ученика организују се и турнири у другим спортским дисциплинама.

Календар спортских такмичења Савеза за школски спорт сваке године буде достављен школи у септембру за текућу школску годину и ту видимо распоред предвиђених

такмичења. У односу на њега Стручни актив већа професора физичког васпитања организује и планира задужења унутар актива. Динамика такмичења у школској години је изузетно фреквентна и по два а некад и три такмичења на месечном ниву. Такмичења су из следећих спортова: пливање, стрељаштво, рукомет, кошарка, баскет 3 на 3, фудбал, стони тенис, одбојка, шах, борилачки спортови, крос.

Ученици се на основу афинитет укључују у рад које воде колеге чланови Стручног већа физичког и здравственог васпитања и то:

- Кошарка и баскет 3 на 3 – Тања Николић
- Фудбал – Дејан Милошевић
- Одбојку, шах, стони тенис – Немања Радишић
- Атлетику, спортску гимнастику – Наташа Савић
- Пливање – Мирјана Ранковић
- Рукомет, стрељаштво, крос – Наташа Кочовић
- Колегиница Тамара Јовановић задужена је за основце у свим спортским активностима.

Рекреација се на недељном нивоу организује у виду фудбала. Термине за рекреацију похађају запослени школе.

Програме манифестација унутар и ван школе у великој мери употпуњују активности ученика и професора физичког васпитања. Хуманитарни турнири се организују повремено у сарадњи са ученицима и ученичким парламентом. У плану су пешачке туре које се организују у току школске године.

Ученици наше школе постижу изузетне резултате у спортским активностима а и изузетно су ангажовани када је организација било каква хуманитарна акција у питању. Спортске активности промовишу заједништво, подршку, другарство, ширење позитивне енергије.

Редни бројеви тема	Садржај програма	Активности ученика у васпитно-образовном раду	Активност професора у васпитно-образовном раду	Облици остваривања програма	Оперативни задаци извођења програма
1.	Недеља спорта (у одбојци, фудбалу, баскету, стоном тенису, елементарним играма)	Учешће у турнирима - Самопроцењивање -Увежбавање - Екипна сарадња - Упоређивање умења и вештина	Суђење на турнирима	Фронталн и, групни	-Примена стечених знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичење...) формирање моралновољних квалитета личности задовољавање социјалних потреба за потврђивањем и групним поистовећивањем
2.	Светосавски турнир у стоном тенису	-Учешће на турниру - Самопроцењивање - Увежбавање - Екипна сарадња - Упоређивање умења и вештина	Селекција екипа и суђење на турниру	Фронталн и, групни	-Примена стечених знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичење...) -развој моторичких способности и примена моторичких умења, навика у свакодневним и специфичним условима живота - развој и усавршавање моторичких способности
3.	Јесењи крос	Учешће у трци - Самопроцењивање -Увежбавање - Упоређивање умења и вештина	Селекција такмичара и вођење на крос или организовање кроса у школи	Индивидуални	-развој моторичких способности и примена моторичких умења, навика у свакодневним и специфичним условима живота - развој и усавршавање Моторичких способност
4.	Пролећни крос	Учешће у трци - Самопроцењивање -Увежбавање - Упоређивање умења и вештина	Селекција такмичара и вођење на крос или организовање кроса у школи	индивидуални	развој моторичких способности и примена моторичких умења, навика у свакодневним и специфичним условима живота - развој и усавршавање моторичких способности

ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ

Циљ: Успостављање и развијање партнерства и ефикасне сарадње између школе и окружења има за циљ и подразумева активно укључивање и учешће локалне самоуправе у раду школе, али и активно деловање школе у средини у којој она постоји. Осим што води даљој демократизацији наше школе, сарадња са локалном заједницом омогућава и употпуњује реализацију образовних и васпитних циљева и јача улогу школе и образовања у локалној заједници. Школа прати и укључује се у дешавања на територији јединице локалне самоуправе и заједно са њеним представницима планира садржај и начин сарадње, нарочито о питањима од којих зависи развитак школе.

Активности	Начин реализације	Носиоци
Сарадња са Управом града - Градским већем за образовање, информисање и културу	- спровођење одлука Градског већа од значаја за рад школе - предлози Градском већу за подршку и помоћ успешнијем функционисању школе и остваривању циљева образовања	- директор
Сарадња са Министарством просвете – Школском управом Крагујевац и просветном инспекцијом	- размена информација од значаја за функционисање школе и остваривање циљева образовања - консултације и извршавање препорука просветних саветника и налога просветних инспектора -учествовање на трибинама, округлим столовима и другим облицима стручног усавршавања у организацији Школске управе	- директор - помоћници директора - наставници - стручни сарадници
Сарадња са Универзитетом у Крагујевцу	- правовремена размена информација значајних за рад школе - стручно усавршавање наставника, специјалистичке и докторске студије на факултетима - наставници са факултета редовно или повремено држе наставу ученицима школе - менторски рад наставника школе са студентима - организовање промоција уписа на факултете - учествовање у заједничким локалним и	- наставници - помоћници директора - директор - стручни сарадници

	међународним пројектима - присуство и учешће представника факултета на прославама и културним манифестацијама у школи - реализација Фестивала науке	
Сарадња са основним и средњим школама	- размена информација и праћење претходног, тренутног и даљег школовања ученика - размена и усавајање примера добре наставне праксе - размена и преузимање наставника - промоција огледних и специјализованих одељења - учествовање у заједничким активностима и акцијама едукативног и хуманитарног карактера - учествовање у заједничким локалним и међународним пројектима	Директор школе, стручни сарадник, стручна већа, предметни наставници, ученици и њихови родитељи, запослени у другим школама
Сарадња са Центром за образовање Крагујевац, Центром за таленте и Центром за промоцију науке	- иницирање и учествовање у изради обука и програма стручног усавршавања - учествовање у понуђеним обукама и другим облицима стручног усавршавања - заједничке активности на промоцији целоживотног учења - реализација Фестивала науке	- наставници - помоћници директора - директор - стручни сарадници
Сарадња са Националном службом за запошљавање	- помоћ стручњака НСЗ при избору нових наставника - учешће стручњака НСЗ у реализацији програма професионалне оријентације - заједничке активности на Сајму образовања.	- стручни сарадници - директор
Сарадња са здравственим установама (Клинички центар, Дом здравља, Завод за заштиту здравља...)	- редовни лекарски и стоматолошки систематски преглед ученика и наставника и вођење здравствене евиденције - предавања и едукација за ученике, родитеље и наставнике - учествовање у истраживањима везаним за компоненте здравља и тестирање депресивности	- одељењске старешине - помоћници директора - директор - стручни сарадници

Сарадња са установама социјалне заштите (Центром за социјални рад, Саветовалиштем за брак и породицу, Центром "Кнегиња Љубица"...)	- учешће у раду стручних тимова ових установа, заједничке активности у циљу социјалне заштите ученика са потребом - заједнички пројекти и едукативне радионице, активности, хуманитарне акције	- одељењске старешине, - стручни сарадници
Сарадња са Црвеним крстом и другим хуманитарним организацијама	- учествовање на предавањима, хуманитарним акцијама и осталим активностима - заједнички пројекти и едукативне радионице	- активисти Црвеног крста - одељењске старешина - стручни сарадници
Сарадња са установама културе (Књажевско српски тетар, Дечје позориште, Дом омладине, Музички центар, Друштво "Абрашевић"...)	- организоване посете представама, концертима, програмима установа - појединци и установе културе учествују у наставним и културним активностима школе - учешће у организацији Позоришних сусрета ученика	- директор - помоћници директора - наставници
Сарадња са Народном библиотеком "Вук Караџић"	- иницирање и учествовање у културним програмима које организује библиотека - коришћење ресурса библиотеке у наставном и васпитном процесу - стручна помоћ у вођењу школске библиотеке	- наставници - библиотекар - директор
Сарадња са Народним музејом и Музејом 21. октобар	- заједничке активности у обележавању крагујевачког октобра - организоване посете изложбама и сталним поставкама музеја - очигледна, амбијентална настава - заједнички пројекти и едукативне радионице за ученике	- директор - помоћници директора - наставници
Сарадња са Министарством унутрашњих послова	- учествовање школског полицајца у раду Тима за спречавање насиља, злостављања и занемаривања - организовање заједничких акција за промоцију школе као безбедног и	- руководицац Тима - школски полицајац - одељењске

	подстицајног окружења - организовање предавања и различитих обука за ученике, запослене и родитеље у циљу побољшања безбедности ученика	старешине - ученици - родитељи - наставници
Сарадња са јавним предузећима, привредним друштвима, Туристичком организацијом града и другим организацијама	- посете предузећима у оквиру професионалне оријентације ученика - присуство и учешће представника предузећа и организација на прославама и културним манифестацијама у школи - донаторске и спонзорске активности предузећа - сарадња на реализацији пројекта Парк науке и Фестивал науке	- помоћници директора - директор - стручни сарадници
Сарадња са спортским клубовима	- укључивање ученика у активности клубова - учешће на спортским манифестацијама - заједничке активности у циљу промоције здравих стилова живота и школе као безбедног окружења	- наставници - руководиоци Тимова
Сарадња са организацијама цивилног друштва (Канцеларија за младе, Развојни бизнис центар)	- активно учешће у пројектима НВО (обуке, семинари, акције на нивоу града) - иницирање и учествовање у пројектима локалног и међународног карактера	- помоћници директора - директор - стручни сарадници
Сарадња са медијима (редакције и уредништва новина, радија, телевизије, интернет страница...)	- редовно и правовремено информисање јавности о активностима у школи - правовремена размена информација значајних за рад школе - учествовање у заједничким активностима и акцијама едукативног и хуманитарног карактера	- администратор сајта школе - помоћници директора - директор - стручни сарадници

ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

Циљ: Укључивање родитеља у наставни и васпитни процес и процес управљања и уопште у целокупан живот и рад школе један је од приоритетних задатака који воде даљој демократизацији наше школе. Намеравамо да на разне начине подстакнемо и подржимо повезивање између породице и школе како бисмо остварили заједнички циљ - развој здравих, успешних и задовољних ученика.

Програмом сарадње са породицом школа дефинише области, садржај и облике сарадње са родитељима, односно старатељима ученика, који обухватају детаљно информисање и саветовање родитеља, укључивање родитеља у активности школе, консултовање у доношењу одлука око безбедносних, наставних, ваннаставних, организационих и финансијских питања и то ради унапређивања квалитета образовања и васпитања, као и обезбеђивања свеобухватности и трајности образовно-васпитних утицаја. Сарадња са родитељима се остварује непосредним и посредним деловањем.

- **Посредна сарадња** се остварује преко Школског одбора, школских тимова и преко представника у Савету родитеља, писменим путем и помоћу школског сајта.
- **Непосредна сарадња** се одвија на родитељским састанцима и у индивидуалним контактима родитеља са одељењским старешином, стручним сарадницима, наставницима и руководиоцима школе.

Активности	Начин реализације	Носиоци
Комуникација школе и породице	- редовно и правовремено информисање родитеља о активностима у школи - организовано време и простор за пријем родитеља - размена информација значајних за развој детета	- одељењске старешине - администратор сајта школе - предметни наставници - помоћници директора - директор - стручни сарадници
Подршка остваривању родитељске улоге	- саветовање и едукација родитеља за одговорно родитељство и/или помоћ у учењу - сарадња са установама у циљу помоћи родитељима - организација предавања, радионица, трибина - едукација родитеља за правилну и ефикасну помоћ у учењу	- стручни сарадници - одељењске старешине

Укључивање родитеља у наставни, васпитни процес, и остале активности	- родитељи партиципирају у изради кључних докумената (вреднују рад школе и дај предлог мера за унапређење рада) - родитељи су чланови стручних тима школе - родитељи учествују у изради ИОП- а, ПВР, ОПЗ - присуство родитеља на настави и ваннаставним активностима (родитељи предавачи и учесници) -	- руководиоци тимова - одељењске старешине - стручни сарадници - предметни наставници
	- родитељи - предавачи по позиву - родитељи присуствују и организују школске свечаности - родитељи као саветници за информисање о каријери - учесници спортских, културних и хуманитарних манифестација	- предметни наставници - помоћници директора - директор - стручни сарадници
Укључивање родитеља у процес управљања школом	- родитељи учествују у Савету родитеља (школском и градском) - родитељи учествују у Школском одбору - родитељи учествују у раду тимова и актива	- руководиоци тимова - помоћници директора - директор - стручни сарадници

ПРОГРАМ ИЗЛЕТА И ЕКСКУРЗИЈА

Екскурзија је факултативна ваннаставна активност која се остварује ван школе.

Циљ екскурзије је непосредно упознавање појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног наслеђа и привредних достигнућа која су у вези са делатношћу школе.

Задаци екскурзије су:

- проучавање објеката и феномена у природи;
- уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима;
- развијање интересовања за природу и изграђивање еколошких навика;

- упознавање начина живота и рада људи појединих крајева;
- развијање позитивног односа према: националним, културним и естетским вредностима, спортским потребама и навикама, позитивним социјалним односима, као и схватање значаја здравља и здравих стилова живота;
- подстицање испољавања позитивних емоционалних доживљаја.
- савлађивање и продубљивање дела наставног програма непосредним упознавањем садржаја наставних предмета.

Садржаји екскурзије остварују се на основу наставног плана и програма образовно- васпитног рада и саставни су део годишњег плана рада школе.

Програм екскурзије садржи:

- образовно-васпитне циљеве и задатке,
- садржаје којима се постављени циљеви остварују,
- планирани обухват ученика
- носиоце предвиђених садржаја и активности,
- време трајања екскурзије,
- путне правце,
- техничку организацију и начин финансирања.

ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ

Садржаји програма	Активности	Носиоци активности	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Обука запослених за безбедан и здрав рад	Присуство предавњу, вежбање	Лице за безбедност и здравље на раду	При заснивању радног односа, премештању на друге послове, приликом увођења нове технологије, односно нових средстава за рад, као и код промене процеса рада, Усмено излагање , практичне вежбе	Оспособити запослене за безбедан и здрав рад како би се у корену избегле или бар смањиле повреде на раду, професионална обољења и обољења у вези са радом
Провера теоријске и практичне	Тестирање, вежбе	Лице за безбедност и	Израда тестова	Оспособити запослене за безбедан и здрав

оспособљености запосленог за безбедан и здрав рад обавља се на радном месту.		здравље на раду		рад како би се у корену избегле или бар смањиле повреде на раду, професионална обољења и обољења у вези са радом
Обука запослених из прве помоћи	Присуство предавњу, вежбање	Служба хитне медицинске помоћи или медицине рада	Усмено излагање , практичне вежбе	Оспособоти одређени број запослених за пружање прве помоћи при повређивању како ученика тако и запослених
Одржавање средстава и опрема за рад, електричне инсталације, грејање и друге инсталације	Преглед	Стручне фирме за обављање тог посла са лиценцом	Периодичне прегледе и провере исправности врше лица са одговарајућим лиценцама	Обезбеђује одговарајућу сигурност запослених
Управљање отпадом и смећем	Предавања	Лице за безбедност и здравље на раду	Усмено излагање, презентација	Оспособоти помоћно особље за правилној безбедно по здравље одлагање отпадом и смећем
Обука помоћног особља о правилном и безбедном коришћењу средстава за хигијену	Предавања	Лице за безбедност и здравље на раду	Усмено излагање , презентација	Оспособоти помоћно особље да правилно и безбедном користи средстава за хигијену
Укључивање родитеља ради елиминисања могућег злостављања од стране ученика према вршњацима и према запосленима	Састанак са саветом родитеља, родитељски састанци	Лице за безбедност и здравље на раду, председник савета родитеља, директор школе, Одељењске старешине	Усмено излагање	Елиминисање могућег злостављања од стране ученика према вршњацима и према запосленима, избећи ризичне ситуације, оснажити ученике и запослене за мирно решавање конфликта

Сарадња са државним органима и органима локалне самоуправе	Комуникација са Министарством просвете , Министарством унутрашњих послова , Управом за безбедност и здравље на раду, органима градске управе	Лице за безбедност и здравље на раду, Директор школе	Усмена и писана комуникација	Спровођења мера безбедности и здравља
--	--	--	------------------------------	---------------------------------------

ДРУГИ ПРОГРАМИ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ШКОЛУ

ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА

Социјална заштита ученика подразумева систем различитих мера и активности чији је циљ пружање најбоље подршке ученицима са социјалним проблема тј. ученицима који припадају осетљивим групама као што су:

- материјално угрожене породице
- деца без родитељског старања
- једнородитељске породице
- ромска национална мањина
- лица са инвалидитетом
- лица са хроничним болестима
- избегла и расељена лица
- деца са сметњама у развоју и поремећајима у понашању.

Циљеви и задаци програма:

- пружање помоћи ученицима са поремећајима у понашању,
- пружање помоћи васпитно запуштеним или угроженим ученицима, ученицима који долазе из дефицијентних породица или породица са проблематичним односима,
- сарадња са установама и организацијама које се бави социјалним питањима,
- упознавање и праћење социјалних прилика ученика / упућивање у остваривање социјално-заштитних мера,
- утврђивање социоекономског статуса родитеља,
- упућивање родитеља на остваривање права,
- развијање вредности пријатељства, солидарности и колегијалности.

ПОМОЋ СОЦИЈАЛНО УГРОЖЕНИМ УЧЕНИЦИМА

Идентификација ученика са одређеним социјалним проблемима врши се континуирано. Одељенске старешине, педагошко-психолошка слижба и директор школе, на почетку сваке школске године снимају социјално стање ученика и на основу њега раде

план деловања. Током године, свака нова ситуација бива опсервирана. Школа уочене проблеме покушава да реши сарадњом са родитељима (службеним позивима у школу и инфомативним разговорима), а уколико нема резултата, у току школске године укључују се установе и организације социјалне заштите.

ПОМОЋ МАТЕРИЈАЛНО УГРОЖЕНИМ УЧЕНИЦИМА

Идентификација ученика који се налазе у тешкој материјалној ситуацији обавља се како на почетку, тако и током целе године. Школа израђује план помоћи овим ученицима у виду:

- уплате котизације за такмичење,
- бесплатне екскурзије, излета
- бесплатне посете културним манифестацијама
- бесплатних уџбеника

Школа периодично и по потреби организује хуманитарне концерте и акције прикупљања одеће, обуће и школског материјала за ученике тешког материјалног стања.

Носиоци активности сем одељењских старешина, педагошко-психолошке службе и директора школе, су и чланови тима за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања као и чланови тима за инклузивно образовање.

ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

САДРЖАЈ РАДА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ	НАЧИН И ПОСТУПЦИ
Правилна исхрана -слушају -повезују -схватају -развијају у свест о значају здравствене заштите -учествују у радионицама	Подизање свести о значају правилне исхране Подизање свести о значају правилне исхране	Презентација
Здрави стилови живота-превенција гојазности Чисте руке- безбедно здравље Употреба психоактивних супстанци	Развијање културе хигијене руку Упознавање са последицама и ризицима Упознавање са психофизичким карактеристикама узраста	Презентација
Пубертет Ко не брине о води не брине о сутра-заштита вода Репродуктивно	Подизање свести о коришћењу воде као природног ресурса Развој свести о репродукцији и биолошком наслеђу	Дискусија Презентација

здравље	Упознавање ученика са правилном исхраном и важношћу бављења спортом	Дискусија
Здрави стилови живота		
Сачувајмо леп осмех	Правилна нега зуба и усне дупље	

ПРОГРАМ МЕЈКЕРС ЛАБА И ПАРКА НАУКЕ

Прва крагујевачка гимназија поседује савремене образовне ресурсе који омогућавају реализацију иновативних облика наставе, пројектног учења, истраживачког рада и развоја међупредметних компетенција ученика. Посебно место у томе имају Мејкерс лаб и Парк науке, као простори намењени практичном учењу, експериментисању, развоју креативности и подстицању научне писмености.

Мејкерс лаб представља мултифункционални простор за учење кроз рад, истраживање и стваралаштво. У њему се реализују активности које повезују науку, технологију, инжењерство, уметност и математику (STEAM приступ), са циљем развоја критичког мишљења, предузимљивости, дигиталних компетенција и тимског рада. У наредном периоду планирана је реализација различитих пројеката и радионица у сарадњи са Нордус фондацијом и Заједницом образовања, кроз које ће ученици имати прилику да развијају иновативна решења, учествују у истраживачким и друштвено корисним активностима и стичу практична знања применљива у савременом окружењу.

У оквиру Мејкерс лаба биће развијана и реализована Дизајнатор секција, заснована на савременим и иновативним приступима учењу који повезују принципе мејкер образовања (Maker Education), учења кроз друштвено користан рад (Service-Learning) и циркуларне економије. Полазећи од модела који промовише програм CircleCoLabs, ученици ће кроз тимски рад, дизајнерско размишљање (Design Thinking), истраживање и практичну реализацију пројеката развијати решења за изазове у локалној заједници и области одрживог развоја (<https://circlecolabs.eu/>). Овај приступ омогућава ученицима да повезују теоријска знања са реалним животним ситуацијама, развијају креативност, предузимљивост, критичко мишљење и осећај друштвене одговорности. Активности Дизајнатор секције биће усмерене на осмишљавање и израду иновативних производа, услуга и иницијатива које доприносе одрживом развоју, заштити животне средине и унапређивању квалитета живота у локалној заједници.

Парк науке представља отворени образовни простор који обједињује учење, истраживање и непосредно искуство. У оквиру Парка налазе се интерактивни и едукативни експонати који омогућавају ученицима да кроз практичан рад и посматрање усвајају научне концепте из области физике, математике, биологије, екологије и других наука. Посебан развојни правац представља пројекат изградње и унапређивања самоодрживог језера, који ће служити као наставна и истраживачка база за проучавање екосистема, биодиверзитета, одрживог развоја и заштите животне средине. Реализацијом ових активности ученицима се омогућава стицање функционалних знања и развијање одговорног односа према природним ресурсима и локалној заједници.

Коришћење Мејкерс лаба и Парка науке доприноси остваривању образовно-васпитних циљева школе кроз примену савремених метода рада, подстицање активног учешћа ученика у процесу учења и развој компетенција неопходних за живот и рад у 21. веку.

ПРОГРАМ УЧЕНИЧКОГ ПАРЛАМЕНТА

У последња два разреда основне школе и у средњој школи организује се Ученички парламент (у даљем тексту: парламент), који према Закону о основама система образовања и васпитања, има следеће активности:

- 1) давања мишљења и предлога стручним органима, Школском одбору, Савету родитеља и директору о: правилима понашања у школи, мерама безбедности ученика, годишњем плану рада, Развојном плану школе, Школском програму, начину уређивања школског простора, избору уџбеника, слободним и ваннаставним активностима, учешћу на спортским и другим такмичењима и организацији свих манифестација ученика у школи и ван ње и другим питањима од значаја за њихово образовање;
- 2) разматрања односа и сарадње ученика и наставника, васпитача или стручног сарадника и атмосфере у школи;
- 3) обавештавања ученика о питањима од посебног значаја за њихово школовање и о активностима Ученичког парламента;
- 4) активног учешћа у процесу планирања развоја школе и у самовредновању школе;
- 5) предлагања чланова стручног актива за развојно планирање из реда ученика.

Парламент чине по два представника сваког одељења у школи, из сваког разреда, односно године. Чланове парламента бирају ученици одељењске заједнице сваке школске године. Чланови парламента бирају председника.

Парламент бира два представника ученика који учествују у раду Школског одбора, односно проширеног сазива школског одбора у складу са чланом 57. овог Закона. Програм рада парламента саставни је део годишњег плана рада школе. Парламент има свој Правилник о раду.

Ученички парламенти школа могу да се удруже у заједницу ученичких парламената.

Активности	Начин реализације	Носиоци
- Избор руководства Парламента - председника, заменика председника и записничара - Усвајање плана и програма рада Парламента - Упознавање нових чланова Парламента са активностима у	- дискусија на састанку УП - презентација програма рада - разматрање предлога и доношење одлука - гласање	- Чланови ученичког парламента - координатори УП

- претходној школској години - Договор око организације и динамике рада Ученичког парламента - Правила понашања у школи		
- Обележавање „Дечје недеље“ - Дан школе - Еко стрит парти	- иницијативе Ученичког парламента - акције на нивоу школе и града - дискусија на састанцима	- чланови Ученичког парламента - одељењске старешине - предметни наставници - координатори УП
- Обележавање Дана толеранције - Упознавање са Конвенцијом о правима детета - Разматрање односа и сарадње ученика и наставника - Учешће у пројекту ТИ СЕ ПИТАШ у организацији USAID	- израда беџа - пројекција филма - дискусија	- чланови Ученичког парламента - координатори УП - директор школе
- Анализа успеха и дисциплине на крају I полугодишта - Организација вршњачке помоћи ученицима са слабијим успехом, на нивоу одељења - Новогодишња недеља - Такмичење Крагујевачке звезде	- разговор, анализа - подношење извештаја - одржавање часова одељењског старешине на тему вршњачке едукације - акција на нивоу града	- чланови Ученичког парламента - одељењске старешине - координатори УП
- Такмичење „Ја имам таленат“ (Уколико околности и епидемиолошка ситуација дозволе)	- учешће у организацији такмичења и у раду жирија	- чланови Ученичког парламента - Тим за маркетинг - психолог - координатори УП
- Осмишљавање и организација Дана ученик – наставник (Уколико околности и епидемиолошка ситуација дозволе)	- иницијативе Ученичког парламента - разматрање предлога израда списка задужења у оквиру састанака - извођење акције	- чланови Ученичког парламента - предметни наставници - учитељи - директор - одељењске заједнице - координатори УП
- Хуманитарне акције - Помоћ у реализацији школских, општинских и спортских такмичења	- организација школских такмичења - предлози за организацију хум.акција и развијање свести о значају укључивања у хуманитарне акције	- чланови Ученичког парламента - одељењске старешине - наставници физичког васпитања - координатори УП
- Обележавање Дана жена	-Штанд у школи	- чланови Ученичког парламента - одељењске старешине - наставници физичког

		васпитања
- Учешће у акцијама естетског уређења школе	- уређење ходника, холова, дворишта, осликавање фасаде - давање мишљења, предлога	- чланови Ученичког парламента - наставница ликовне културе - координатори УП
- Промоција успешних ученика - Обележавање Међународног дана породице	- иницијативе Ученичког парламента - дебата - писање чланака за часопис	- чланови Ученичког парламента - одељењске заједнице - директор - предметни наставници - координатори УП
- Учешће у организацији прославе Мале и Велике матуре - Анализа рада Ученичког парламента - Анализа успеха и дисциплине на крају II полугодишта - Избор тема и активности за следећу годину - Извештај о раду Ученичког парламента - Арсенал фест - волонтери	- разговор, анализа, дискусија на састанцима - иницијативе Ученичког парламента - писани извештај	- чланови Ученичког парламента - одељењске старешине - директор - представници Савета родитеља - координатори УП
- Организација тематских предавања о болестима зависности и здравим стиливима живота...	- предавања - презентације - филмови	- чланови Ученичког парламента - директор - представници МУП-а -наставници биологије
- Сарадња са Тимом за професионалну оријентацију - Сарадња са Тимом за безбедност ученика	- учешће на трибинама, предавањима, презентацијама, радионицама, израда плаката, паноя	- чланови Парламента - координатори УП - Тим за професионалну оријентацију - Тим за безбедност ученика

ПРОГРАМ УЧЕНИЧКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ „СОПЧЕ“

Ученичка организација Сопче постоји од јануара 2001. године, када приступају пројекту НВО *Група 484* – „Човече, не љути се – богатство различитости“. Групе средњошколаца из разних градова прошле су радионице везане за друштвени ангажман младих. Као своју завршну акцију, група наше школе је одабрала промовисање 5. Позоришних сусрета ученика гимназија Србије. Након обуке, група наставља рад: од школе добија просторију, коју због малих димензија називају Сопче. То постаје назив ђачке организације, чији чланови (Сопчићи) настављају да вршњацима преносе знања стечена на радионицама кроз следеће акције:

- Отворена врата
- Ћачки сервис – подела флајера ученицима првог разреда
- Ћачки базар књига
- Еко стрит парти
- Обележавање дана писмености
- Акција сакупљања књига за децу болницу
- Филмска собица
- Спортска и гејминг такмичења и турнири
- Хуманитарне акције прикупљања помоћи за болесне ученике / професоре
- Фестивал науке у школи
- Сајам образовања
- Радионице за волонтере
- Позоришни сусрети

Начин реализације акција: Сопчићи се састају једном недељно у својој просторији. Имају професора/ментора, који им помаже саветодавно и кординира са управом школе и интитуцијама у граду. На почетку школске године дефинише се годишњи програм рада, а прва акција јесте Ћачки сервис, који има за циљ да првацима олакша оријентацију кроз школу и адаптацију на нову средину. На Ћачком базару ученици набављају уџбенике за текућу школску годину. На Отвореним вратима представља се рад Сопчета и врши пријем нових чланова. Вршњачком едукацијом они се уводе у рад тимова: Медија тим, Лоби тим, Архива, Креативно-информатички тим. Школска и вршњачка медијација обавља се током целе школске године изградом материјала, који подстичу еколошку свест, здравствене навике, здраве обрасце живота. Хуманитарним акцијама, материјалима о значају равноправности, промоцијом отворене комуникације, предавањима и радионицама о дискриминацији и насиљу – Сопче унапређује школски етос. Координација са тимовима школе, другим секцијама у школи и ученичком организацијом Ћачки парламент, контакти са другим школским организацијама средњих школа у Србији – одвијају се током целе године, којом приликом Сопче даје свој допринос Фестивалу науке, Фестивалу образовања, обележавању Дана планете, Дана језика, Дана жена, Дана писмености... Сопче учествује у промоцији школе активностима на друштвеним мрежама Инстаграм и Фејсбук, гостовањима на радио и тв емисијама у граду. Сарадња са културним, спортским здравственим и медицинским институцијама у граду одвија се континуирано – прикупљањем донација, организовањем предавања и гостовања, учешћем на турнирима, посетом институцијама, организовањем трибина и округлих столова. Круна рада свих тимова Сопчета јесте организација и медијска промоција Позоришних сусрета ученика гимназија Србије.

ПРОГРАМ СТРУЧНОГ УСАВРШАВАЊА

Имајући у виду Закон о основама образовања и васпитања („Сл.гласник“ 19/25), као и Правилник о сталном стручном усавршавању и напредовању у звање наставника, васпитача и стручних сарадника (Сл. гласник 109/21), као и Правилник о организацији, праћењу и начину вредновања стручног усавршавања у Првој крагујевачкој гимназији, наставници и стручни сарадници дужни су да се стално стручно усавршавају како би остварили и унапређивали образовно васпитни рад. Неопходно је стицати и унапређивати компетенције потребне за рад које су усклађене са циљевима образовања и васпитања и стандардима образовних постигнућа. Стручно усавршавање је значајно јер омогућава оспособљавање запосленог за различите професионалне улоге, оспособљавање за самостално планирање, реализовање и вредновање рада, оспособљавање за иницирање различитих активности у образовном контексту, активније учешће у унапређивању образовно васпитног рада, развијање отворености према сталном учењу, активно учествовање у процесу целоживотног учења. С тога, од изузетне је значајности да наставници адекватно планирају стручно усавршавање, односно да је оно у складу са актуелним Развојним планом установе, извештајем о самовредновању претходне школске године и извештајем тима за обезбеђивање квалитета и развоја установе који садржи и процену остварености развојних задатака. Дакле, избор облика стручног усавршавања се планира у складу са приоритетима и могућностима установе и потребама и афинитетима појединаца. Процес планирања подразумева анализу стања, израду годишњег личног плана професионалног развоја као и праћење остваривања стручног усавршавања. У оквиру стручног усавршавања реализују се следећи основни задаци:

- Унапређивање плана стручног усавршавања на нивоу школе
- Планирање стручног усавршавања на нивоу школе у складу са личним плановима професионалног развоја наставника као и развојним циљевима
- Праћење остваривања плана стручног усавршавања

Задаци се остварују кроз активности као што су самопроцена и праћење личних компетенција, израда личног плана стручног усавршавања и професионалног развоја наставника, усаглашавање личних планова на нивоу Стручног већа, похађање семинара и континуирано учешће у осталим облицима усавршавања за различите области компетенција наставника, стварање професионалне заједнице учења, израду и вођење портфолија запосленог, стварање збирке примера добре праксе, извештавање на седници Педагошког колегијума, Наставничког већа и усвајање извештаја на седници Школског одбора.

Увођење у посао наставника детаљније одређује начин стицања и унапређивања компетенција наставника –приправника при чему ментор има веома значајну улогу. План активности рада ментора са приправником ближе је одређен активностима, циљевима и исходима као и областима које су дефинисане програмом увођења у посао наставника.

ПРОГРАМ САРАДЊЕ НА РЕПУБЛИЧКОМ И МЕЂУНАРОДНОМ НИВОУ

Школа настоји да развија и унапређује сарадњу са образовним установама на републичком али и међународном нивоу ради подизања квалитета наставе, професионалног развоја наставника и стицања нових знања и вештина ученика. Сарадња се остварује кроз учешће у пројектима, размену искустава и примера добре праксе, реализацију заједничких образовних, културних и спортских активности, као и кроз коришћење савремених информационо-комуникационих технологија.

Посебна пажња посвећује се развоју интеркултуралних вредности, толеранције, поштовања различитости и европских вредности. Ученицима и наставницима омогућава се сарадња са вршњацима и колегама из других школа, што доприноси развоју комуникацијских, језичких, дигиталних и социјалних компетенција.

Школа ће тежити успостављању нових партнерстава са сродним образовним установама, учешћу у међународним програмима и пројектима, као и промовисању сопствених образовних резултата и примера добре праксе на међународном нивоу. На тај начин доприноси се модернизацији наставног процеса, јачању угледа школе и припреми ученика за живот и рад у савременом друштву.

Активности	Начин реализације	Носиоци
Сарадња са Француским институтом из Београда, Француском школом у Београду и гимназијом у Луану	- учествовање на предавањима, конкурсима и осталим активностима које организује Француски институт - полагање међународно признатог испита о постигнутом нивоу знања француског језика Delf scolaire -школски ДЕЛФ - заједнички пројекти и едукативне радионице у сарадњи са Француском школом у Београду, посете и узајамно учешће на часовима уз размену материјала и идеја - учешће француског лектора за француски језик на часовима наставе француског језика - учешће у такмичењима за Најбољу франкофону песму	- професори француског језика и професори билингвалних одељења који предају на француском језику, лектор, координатори за билингвалну наставу заинтересовани професори и Управа школе

	• учешће програмима међународне мобилности, разменама ученика “ Месец дана у Француској, месец дана у Србији “ • посете медијатеци Француског института , библиотеци , изложбама и састанцима поводом промовисања рада билингвалних одељења • учешће у ЕРАЗМУС пројекту са ученицима из француских гимназија • заједничке радионице и посета часовима ради размене идеја и језичких компетенција на француском језику	
Сарадња са Универзитетима у Београду, Новом Саду и Нишу	• културне и радне посете, промоције факултета	- наставници и Управа школе
Сарадња са школама из Сремских Карловаца (Карловачка гимназија), Сенте (Сенћанска гимназија)	• културне и радне посете • учешће у ЕРАЗМУС пројектима • заједничке радионице и посета часовима ради размене идеја и језичких компетенција	- наставници и Управа школе
Сарадња са школама из Брезице -Словеније (Гимназија Брежице), Кавадарци - Македоније (СОУ Гимназија Добри Даскалов), Угљевик (СШЦ Михаило Петровић Алас Угљевик) , Добој (Гимназија Јован Дучић)	• културне и радне посете • учешће у ЕРАЗМУС пројектима • заједничке радионице и посета часовима ради размене идеја и језичких компетенција	- наставници и Управа школе

СМЕРНИЦЕ ЗА ПРИЛАГОЂАВАЊЕ И ПРУЖАЊЕ ДОДАТНЕ ПОДРШКЕ

У свим разредима и свим одељењима на почетку школске године биће идентификовани ученици којима је потребна посебна подршка у раду и учењу. Стручни тим за инклузивно образовање на нивоу школе помоћи ће наставницима у изради педагошког профила ученика, врсте подршке која је ученицима потребна и изради плана активности у раду са ученицима. На тај начин за један број ученика, превасходно ученика са сметњама у развоју и учењу и ученика са посебним способностима, биће написани ИОП (индивидуални образовни планови) који ће омогућити да ученици раде и напредују у складу са својим могућностима и потребама.

Школа ће настојати да негује инклузивни приступ у раду са ученицима у оквиру редовне наставе и ваннаставних активности и да инклузивну праксу даље унапређује обезбеђујући наставницима неопходне услове за рад, стручну помоћ и подршку. С обзиром на то да је за успешан рад школе неопходна добра сарадња са ђачким родитељима, настојаће се да и у тој област рада даље побољшава сопствена праксу.

КОМПЕНЗАТОРНИ ПРОГРАМИ

Програм је усмерен на пружање додатне образовне подршке ученицима из осетљивих група ради превазилажења тешкоћа у учењу, унапређивања образовних постигнућа, јачања мотивације за учење и спречавања ризика од осипања из образовног система. **Основни циљ** компензаторних програма је смањење образовних неједнакости и омогућавање сваком ученику развој потенцијала. **Специфични циљеви:**

- препознавања и утврђивања угрожених група;
- утврђивање начина пружање додатне подршке ученицима како би се надокнадили пропусти у знању и вештинама;
- унапређивање функционалних знања и компетенција;
- развијање самопоуздања и мотивације ученика;
- превенција напуштања школовања;
- јачање сарадње школе и породице- информисање родитеља (старатеља, хранитеља) о различитим врстама подршке и активно укључивање у њих.

Циљне групе:

1. Ученици из социо- економски депривираних средина и мањинских група (ученици из нестимулативних средина (социјално, економско, културно, језичко сиромашна средина, дуг боравак у здравственим и социјалним установама), ученици из породица у ризику, деца без родитељског старања, једнородитељске породице, ромска национална мањина, избегла и расељена лица, лица са инвалидитетом, деца са сметњама у развоју, тешкоћама у учењу, проблемима у понашању);
2. Ученици којима језик на којем се одвија настава није матерњи;

3. Ученици- повратници из иностранства;
4. Ученици који имају тешкоће у учењу и заостају у савладавању градива (укључујући и индивидуализовани образовни план углавном ИОП, али и ИОП 3, мању групу ученика која не разуме одређену наставну област);
5. Ученицима са дуготрајним изостанцима због здравствених или других проблема;
6. Ученици у ризику од осипања.

Носиоци реализације програмских садржаја су одељењске старешине, предметни наставници, стручни сарадници школе и дома ученица, Ученички парламент, Тим за инклузивно образовање, спољни сарадници.

Садржаји програма:

Активности	Начин реализације	Динамика	Носиоци реализације
Идентификације ученика из осетљивих група	Попуњавање формулара, израда социјалне карте школе, информисање одељењског већа, разговор са родитељима/ старатељима/ хранитељима	Септембар, током године	одељењски старешина, стручни сарадници, Тим за инклузију, одељењска већа
Педагошка подршка- програми за ученике са проблемима у учењу	Индивидуални разговори, прилагођена подршка ученицима из одређених наставних предмета	током школске године	одељењске старешине, стручни сарадници
Језичка подршка	Додатни часови српског језика за ученике којима то није матерњи језик	током школске године	наставници српског језика и књижевности

Сарадња са породицом	саветодавно- инструктивни рад, укључивање родитеља у процес подршке, јачање образовне улоге породице. - едукативне радионице, предавања, трибине за родитеље о важности школске успешности, континуитета у образовању - медијација ради превазилажења баријера између породице и школе	током школске	стручни сарадници, одељењске старешине
----------------------	---	---------------	--

КОМПЕНЗАТОРНИ ПРОГРАМ – ПОДРШКА РАЗВОЈУ СОЦИЈАЛНИХ ВЕШТИНА

Програм се спроводи кроз рад у радионичарским групама које чине чланови вршњачког тима и ученици који долазе на индивидуалне разговоре. Групе немају сталне чланове већ се могу прикључити и нови ученици у складу са својим (процењеним) потребама и афинитетима.

Програм има за циљ да се открије и подстакне развој очуваних способности, подстицање развоја задовољства, самопоштовања и самоефикасности, развој комуникативних способности, разумевање и задовољавање потреба других и социјализације свих ученика. Развијање осетљивости за потребе ученика који теже напредују, развијање способности за препознавање тих потреба и мотивације за пружање помоћи другима.

Активност	Циљеви	Носиоци активности
Стицање почетних социјалних вештина - Активно слушање, Започињање и вођење разговора, Представљање себе у непосредном окружењу и околини	Оспособљавање учесника да ефикасно учествују у комуникацији, да јасно изразе своје потребе и очекивања од саговорника	Одељењски старешина, стручни сарадници, клуб здравља и добробити

Развијање вештина комуникације које су алтернативе алтернативе агресивности – Асертивна комуникација, Преговарање	Освестити код ученика да избегавањем неспоразума и ми и саговорник имамо бенефите од којих је највећи обострано разумевање. Ефикасном комуникацијом учвршћујемо и своју мотивацију да се самоуверено и понашамо у друштву и учвршћујемо самоефикасна понашања, односно развијамо интерперсоналне вештине и социјалну интелигенцију	Одељењски старешина, стручни сарадници, клуб здравља и добробити
Стицање сложених социјалних вештина - Вештине јавног наступа, вештине рада у тиму	Да осигура да адолесценти износе слободно своје идеје без бојазни да ће бити осуђивани и негативно вредновани. За особе у овом развојном периоду је важно да могу реално да процене своје слабости и снаге а идеје предоче другима са самопоуздањем, делујући сигурно у себе и одлучно.	Одељењски старешина, стручни сарадници, клуб здравља и добробити
Развијање вештина руковођења својим осећањима – Идентификација, вербализација емоција, управљање тешким осећањима, емпатија	Прихватање сопствених осећања и боље сналажење у свакодневним и изазовним ситуацијама (управљање емоцијама). Развијање социјалне интелигенције и интерперсоналних вештина. Подстицање употребе емпатије у процесу одлучивања.	Одељењски старешина, стручни сарадници, клуб здравља и добробити
Развијање вештина овладавања стресом – трема и абц модел стреса	Ефикасно суочавање са стресним и изазовним ситуацијама, развијање вештина за решавање проблема и антиципирања последица понашања	Одељењски старешина, стручни сарадници, клуб здравља и добробити
Развијање вештина за учење - Технике учења, Како организовати и планирати време, Подстицање критичког мишљења	Увиђање значаја који организовање и планирање имају за учење али и за предузимање свих важних корака у будућности. Вежбање способности планирања времена и ефикасног учења.	Одељењски старешина, стручни сарадници, клуб здравља и добробити

ДРУГА ПИТАЊА ОД ЗНАЧАЈА ЗА ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

Школски програм усаглашен је са Школским развојним планом, произлази из њега, и омогућава његову реализацију. У периоду од четири године циљеви развоја школе усмерени су на стално преиспитивање сопствене праксе и њено побољшавање. Стручни актив за развој школског програма пратиће и вредновати реализацију овог важног школског документа и по потреби га кориговати и побољшавати у складу са циљевима развоја школе. Школа ће настојати да све своје ресурсе, унутрашње и спољашње, стави у функцију квалитетног рада са ученицима, тако да ће Школски програм бити флексибилан документ заснован на потребама ученика, њихових родитеља, а у складу са принципима и стандардима квалитетног образовања и васпитања.

ДИРЕКТОР ШКОЛЕ

ПРЕДСЕДНИК ШКОЛСКОГ ОДБОРА

Славица Марковић